

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BIH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ FINANCIJSKOJ REVIZIJI

MINISTARSTVA OBRANE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Sarajevo, srpanj 2023. godine

Kazalo

I. MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA.....	2
1. MIŠLJENJE O FINACIJSKIM IZVJEŠĆIMA	2
2. MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI.....	6
II. IZVJEŠĆE O REVIZIJI.....	8
1. PREDMET I CILJ REVIZIJE	8
2. KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI	8
3. OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠĆA.....	9
4. PREPORUKE ZA 2022. GODINU (SAŽETAK).....	16
5. ORGANIZACIJA I USTROJSTVO	17
6. SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA	18
7. PRORAČUN MINISTARSTVA ZA 2022. GODINU	21
8. FINACIJSKA IZVJEŠĆA.....	22
8.1. Pregled rashoda i izdataka iz proračuna	22
8.1.1. <i>Bruto plaće</i>	23
8.1.2. <i>Putni troškovi</i>	24
8.1.3. <i>Izdaci za uporabu vozila</i>	24
8.1.4. <i>Kapitalni izdaci</i>	26
8.1.5. <i>Višegodišnja kapitalna ulaganja</i>	27
8.2. Pregled prihoda i primitaka	28
8.3. Bilanca stanja	29
8.3.1. <i>Sredstva</i>	29
8.3.2. <i>Nenovčane donacije</i>	33
8.3.3. <i>Obveze</i>	33
8.3.4. <i>Popis sredstava i obveza</i>	34
9. UPOŠLJAVANJE I STATUS UPOSLENIH (ANGAŽIRANIH) OSOBA	35
10. JAVNE NABAVE.....	36
10.1. Nabava guma za teška i laka vozila.....	37
10.2. Nabava dijelova jedinstvene terenske uniforme	38
10.3. Nabava usluga izvođenja građevinskih zanatskih radova na redovitom održavanju objekata u Sarajevu.....	38
10.4. Nabava usluga hortikulturnog uređenja	39
10.5. Nabava vojnog materijala.....	39
10.6. Nabava službene uniforme	39
10.7. Nabava službene i svečane uniforme	40
11. OSTALO	40
11.1. IT revizija.....	40
11.2. Sudbeni sporovi	42
12. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA	42
PRIVICI.....	43

I. MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Mišljenje neovisnog revizora se daje na temelju provedene financijske revizije koja obuhvaća reviziju financijskih izvješća i, u svezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, financijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. MIŠLJENJE O FINANCIJSKIM IZVJEŠĆIMA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju financijskih izvješća **Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: **Ministarstvo**) koji obuhvaćaju: bilancu stanja na 31.12.2022. godine, pregled prihoda, primitaka i financiranja po ekonomskim kategorijama, pregled rashoda i izdataka iz proračuna, po ekonomskim kategorijama, posebne podatke o plaćama i broju uposlenih, pregled dinamike upošljavanja, pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregled kapitalnih ulaganja, pregled doznaka iz tekuće pričuve proračuna, za godinu koja završava na taj dan i analizu izvršenja proračuna – tekstualni dio, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u paragrafu *Temelj za mišljenje s rezervom*, financijska izvješća Ministarstva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, financijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava na 31.12.2022. godine i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa prihvaćenim okvirom financijskog izvješćivanja.

Temelj za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvješću:

1. *sredstva Ministarstva nisu točno iskazana u bilanci stanja jer nije izvršeno knjiženje nepokretne perspektivne imovine u okviru stalnih sredstava, a u okviru kratkoročnih potraživanja nisu iskazana sva potraživanja Ministarstva niti su adekvatno popisana (točka 8.3.1. Izvješća).*

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI)¹. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješća*.

Neovisni smo o Ministarstvu u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

---

¹ Međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) dio su Okvira profesionalnih objava Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – IFPP okvira (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji čine tri razine objava: INTOSAI načela (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Vjerujemo kako su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i odgovarajući da osiguraju temelj za naše mišljenje.

Skretanje pozornosti²

Ne izražavajući daljnju rezervu na mišljenje o financijskim izvješćima, skrećemo pozornost na sljedeće:

- *Zbog problema sa izvješćima iz modula zaliha nije osigurano adekvatno izvješćivanje o rezultatima popisa zaliha i nije moguće potvrditi kako su rezultati popisa usuglašeni sa podacima u glavnoj knjizi Ministarstva (točka 8.3.4. Izvješća).*

Ključna pitanja revizije³

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji financijskih izvješća tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu revizije financijskih izvješća kao cjeline i pri formiranju mišljenja i mi ne dajemo posebno mišljenje o tim pitanjima.

Zakonom o obrani BiH i Sporazumom o temeljnim načelima za rješavanje pitanja pokretne i nepokretne imovine⁴, iz srpnja 2007. godine, regulirana su pitanja pokretne i nepokretne vojne imovine koja će se i dalje koristiti za potrebe Ministarstva. Također je dogovoreno načelo raspodjele nepokretne perspektivne i neperspektivne vojne imovine.

Nepokretna perspektivna vojna imovina

Odlukom Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH iz 2012. godine⁵ definirane su 63 perspektivne lokacije nepokretne vojne imovine i ista je trebala biti knjižena kao vlasništvo Ministarstva. Nadalje je Odlukom o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH iz studenog 2016. godine, a koja još uvijek nije u primjeni⁶, i dokumentom Pregled obrane koji je usvojilo Predsjedništvo, dogovoreno da se umjesto 63 razmatra 57 lokacija perspektivne nepokretne vojne imovine.

Status navedene imovine još nije riješen, a proces uknjiženja je blokiran duži niz godina zbog neusklađenosti entitetskih propisa i neprovedbe presuda Ustavnog suda BiH.

Računovodstveni aspekt evidentiranja imovine je reguliran Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama korisnika proračuna institucija BiH i Međunarodnim

---

² Paragraf kojim revizor skreće pozornost korisnicima izvješća na pitanja koja su prezentirana ili objelodanjena u informacijama vezanim za predmet revizije, a koje su, prema revizorovoj profesionalnoj prosudbi, jako važne za razumijevanje takvih informacija od strane korisnika izvješća; u revizijskoj praksi ovaj paragraf se naziva još i 'isticanje pitanja'

³ Svrha priopćavanja ključnih pitanja revizije je povećanje komunikacijske vrijednosti izvješća o reviziji osiguravanjem boljeg uvida u obavljenu reviziju. Priopćavanje ključnih pitanja revizije osigurava dodatne informacije korisnicima financijskih izvješća kako bi im pomogle u shvaćanju onih pitanja koja su, po revizorovoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji financijskih izvješća tekućeg razdoblja. Ključna pitanja revizije primjenjuju se na subjekte revizije koji imaju najveći utjecaj na proračun Bosne i Hercegovine i na konsolidirana financijska izvješća proračuna Bosne i Hercegovine.

⁴ Sporazum potpisan između predsjedatelja Vijeća ministara BiH, premijera Federacije BiH i premijera Vlade Republike Srpske broj 01-03-1657/07 od 12.07.2007. godine

⁵ Odluka o izmjenama i dopunama odluke o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH broj 01-50-1-1067-10/12 od 18.04.2012. godine

⁶ Ista stupa na snagu danom aktiviranja Akcijskog plana za članstvo u NATO.

računovodstvenim standardima 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema (opširnije u točki 8.3. Bilanca stanja).

Nepokretna neperspektivna vojna imovina

Proces preuzimanja neperspektivnih vojnih lokacija se ne odvija očekivanom dinamikom što značajno utječe na zapuštanje objekata jer se isti samo fizički osiguravaju od strane Oružanih snaga BiH. Prema raspoloživim evidencijama, od 16 evidentiranih neperspektivnih vojnih lokacija njih osam je spremno na predaju odmah (većinom se radi o kasarnama), dok preostalih devet lokacija nije spremno za predaju lokalnim vlastima (radi se o skladištima sa naoružanjem).

U 2022. godini nije bilo predaje lokacija neperspektivne vojne imovine, mada smo konstatirali da je Ministarstvo uputilo dopise Vladi Federacije BiH i Vladi Republike Srpske kojim ih ponovo informiraju da je, prema Sporazumu o temeljnim načelima za rješavanje pitanja imovine iz 2007. godine, preuzimanje neperspektivne vojne imovine u njihovoj nadležnosti. Povratne informacije iz entitetskih vlada nisu stigle do okončanja revizije. Nepreuzimanje neperspektivne nepokretne imovine od strane ostalih mjerodavnih institucija zahtijeva angažiranje resursa Ministarstva na osiguranju ove imovine i plaćanju komunalnih troškova.

Odgovornosti rukovodstva za financijska izvješća

Rukovodstvo **Ministarstva** je odgovorno za izradu i fer prezentaciju financijskih izvješća u skladu sa prihvaćenim okvirom financijskog izvješćivanja na razini institucija Bosne i Hercegovine tj. Zakonom o financiranju institucija BiH, Pravilnikom o financijskom izvješćivanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje unutarnjih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju financijskih izvješća koja ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prijave ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz financijska izvješća, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u danim okolnostima.

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina sačinjena bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijave ili greške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijave ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbrojno, utječu na ekonomske odluke korisnika donesene na temelju tih financijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja financijskih izvješća, zbog prijave ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju temelj za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed

prijevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje unutarnjih kontrola.

- Stječemo razumijevanje unutarnjih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti unutarnjih kontrola.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

S rukovodstvom komuniciramo u svezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući i one koji se odnose na značajne nedostatke u unutarnjim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira sa rukovodstvom, određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji financijskih izvješća tekućeg razdoblja i stoga su ključna pitanja revizije. Ta pitanja opisujemo u našem izvješću o obavljenoj reviziji, osim ako zakon ili regulativa sprečava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da o danom pitanju ne treba izvijestiti u našem izvješću jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvješćivanja nadmašile javnu dobrobit od takvog izvješćivanja.

2. MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

Mišljenje

U svezi s revizijom finansijskih izvješća Ministarstva za 2022. godinu, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Ministarstva za 2022. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za danu reviziju.

Temelj za mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 - Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti*.

Neovisni smo o Ministarstvu sukladno etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti sukladno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i odgovarajući da osiguraju temelj za naše mišljenje.

Skretanje pozornosti

Ne izražavajući rezervu na mišljenje o usklađenosti, skrećemo pozornost na sljedeće:

- *Ministarstvo nije poduzimalo aktivnosti na usuglašavanju Pravilnika o unutarnjem ustroju sa odlukama Vijeća ministara BiH (točka 5. Izvješća);*
- *realizacija višegodišnjih kapitalnih projekata je i dalje neefikasna i u niskom postotku u odnosu na odobrena sredstva (točka 8.1.5. Izvješća);*
- *konstatirani su nedostaci i slabosti u procesu javnih nabava (točka 10. Izvješća);*
- *značajan iznos potencijalnih obveza u svezi sa sudbenim sporovima (točka 11.2. Izvješća).*

Odgovornosti rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo **Ministarstva** je također odgovorno osigurati da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulirane i potvrđuje da je tijekom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sustava finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome jesu li aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulirane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizijske dokaze o tome koriste li se sredstva za odgovarajuće namjene i je li poslovanje **Ministarstva**, prema definiranim kriterijima, usklađeno sa relevantnim zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji reguliraju poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije unutarnje revizije i sustava unutarnjih kontrola.

Sarajevo, 27.07.2023. godine

GLAVNI REVIZOR

Hrvoje Tvrtković, v.r.

**ZAMJENIK
GLAVNOG REVIZORA**

Nedžad Hajtić, v.r.

**ZAMJENICA
GLAVNOG REVIZORA**

Neda Močević, v.r.

II. IZVJEŠĆE O REVIZIJI

1. PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije su finansijska izvješća Ministarstva za 2022. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijska izvješća pouzdana i odražavaju li bilance u potpunosti rezultate poslovanja. Također, revizijom se procjenjuje primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocjenjuje finansijsko upravljanje, sustav unutarnjih kontrola i funkcija unutarnje revizije.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu unutarnjih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

2. KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća i, u svezi s istom, reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvješća i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo jesu li predmeti revizije, tj. finansijska izvješća, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju usporedne parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za 2022. godinu⁷
- Zakon o financiranju institucija BiH
  - Pravilnik o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH
  - Pravilnik o finansijskom izvješćivanju institucija BiH
  - Odluke o privremenom financiranju institucija BiH za 2022. godinu
- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o porezu na dohodak i Zakon o doprinosima (FBiH i RS)
- Zakon o javnim nabavama i podzakonski akti
- Zakon o državnoj službi u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o radu u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o upravi i podzakonski akti
- Zakon o reviziji institucija BiH
- Zakon o obligacijskim odnosima (dio koji se odnosi na ugovore o djelu)
- Zakon o unutarnjoj reviziji

⁷ Službeni glasnik BiH, broj: 42/22

- Zakon o obrani BiH i Zakon o službi u Oružanim snagama BiH
  - Odluka Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH
  - Sporazum o temeljnim načelima za rješavanje pitanja nepokretne i pokretne imovine koja će i dalje služiti za potrebe obrane od 12.07.2007. godine
  - Sporazum o konačnom raspolaganju svim pravima i obvezama na nepokretnoj imovini koja će i dalje služiti za potrebe obrane od 27.03.2008. godine.

3. OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠĆA

Ured za reviziju je u izvješću o financijskoj reviziji Ministarstva za 2021. godinu dao mišljenje s rezervom na financijska izvješća (zbog netočnog iskazivanja stalnih sredstava i kratkoročnih potraživanja) i mišljenje s rezervom na usklađenost sa zakonima i drugim propisima (nepravilnosti u provedbi javnih nabava). Pored toga, skrenuta je pozornost kod mišljenja na financijska izvješća na neadekvatno izvješćivanje o rezultatima popisa te kod mišljenja na usklađenost sa zakonima i drugim propisima na:

- izostanak aktivnosti Ministarstva na usuglašavanju Pravilnika o unutarnjem ustroju sa odlukama Vijeća ministara BiH
- Potencijalne obveze u svezi sa sudbenim sporovima.

U Izvješću su dane preporuke u cilju otklanjanja uočenih nepravilnosti, nedostataka i slabosti. Preporuke iz prethodnog razdoblja čija je realizacija bila u tijeku nisu ponovljene, ali se njihova realizacija kontinuirano prati u narednom razdoblju.

Utvdili smo da je Ministarstvo u 2022. godini, od ukupno 34 prethodno dane preporuke, realiziralo osam, nije realiziralo 18, u tijeku je realizacija tri preporuke, a nije se moglo ocijeniti pet preporuka.

U narednoj tablici (Tablica 1.) prikazan je pregled ocjene realizacije prethodno danih preporuka.

Tablica 1. Detaljan pregled ocjene realizacije prethodno danih preporuka

Br. prep.	Preporuke iz izvješća za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
1.	Ministarstvo je dužno okončati aktivnosti na usuglašavanju pravilnika o unutarnjem ustroju sa odlukama Vijeća ministara BiH kojim su utvrđeni kriteriji za opise poslova i temeljna načela unutarnjeg ustroja.	U tijeku 2022. godine Ministarstvo nije poduzimalo aktivnosti na usuglašavanju pravilnika o unutarnjem ustroju sa važećim odlukama Vijeća ministara BiH.	
2.	Preporučamo Ministarstvu da osigura ažurno evidentiranje izdataka u razdoblju u kome su nastali i na koje se odnose, kao i na odgovarajući konto predviđen Pravilnikom o računovodstvu.	Ponovno smo uočili nedostatke po pitanju evidentiranja izdataka iz prethodnog razdoblja na teret rashoda tekuće godine i kod evidentiranja na odgovarajuća konta, neažurno evidentiranje na	

Br. prep.	Preporuke iz izvješća za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
		kontima u okviru bilance stanja, zbog čega su vršene ispravke knjiženja koje se odnose na prethodno razdoblje.	
3.	Potrebno je da Ministarstvo poduzme aktivnosti na popunjavanju radnog mjesta rukovoditelja Jedinice unutarnje revizije.	Ministarstvo nije poduzimalo aktivnosti u cilju popunjavanja radnog mjesta rukovoditelja Jedinice unutarnje revizije.	✘
4.	Ministarstvo je dužno da godišnje izvješće o izvršenju proračuna sačini u skladu sa propisima i instrukcijama, kako bi se osigurale sveobuhvatne informacije za korisnike finansijskih izvješća Ministarstva.	Ministarstvo nije sačinilo sveobuhvatne zabilješke niti je na adekvatan način popunilo podatke u tablici koja se odnosi na stalna sredstva (tablica 6).	✘
5.	Potrebno je da Ministarstvo preispita osnovanost pomjeranja u viši platni razred uposlenih kojima je to pravo, po osnovu stjecanja višeg stupnja naučnog zvanja, bilo priznato na radnim mjestima prije unapređenja, a na temelju pribavljenog stava Ministarstva financija i trezora BiH u svezi sa primjenom Metodologije.	Ministarstvo nije poduzelo aktivnosti i preispitalo osnovanost pomjeranja u viši platni razred uposlenih kojima je to pravo, po osnovu stjecanja višeg stupnja naučnog zvanja, bilo priznato na radnim mjestima prije unapređenja, u skladu sa dostavljenim mišljenjem Ministarstva financija i trezora BiH.	✘
6.	Potrebno je da Ministarstvo osigura da se pozivna pisma organizatora dostavljaju u Odsjek za materijalno-financijsko poslovanje koji je odgovoran za kontrolu materijalno-financijske dokumentacije prije isplate troškova.	Kao ni prethodnih godina, pozivna pisma se ne dostavljaju prilikom pravljenja putnih naloga odsjeku koji vrši suštinsku kontrolu točnosti obračuna putnih naloga, već se ista nalaze u organizacijskim jedinicama koje pripremaju odluke o službenim putovanjima.	✘
7.	Ministarstvo treba poduzeti sve potrebne aktivnosti kako bi se u konačnici omogućilo ispravno iskazivanje stanja stalnih sredstava u skladu sa računovodstvenim propisima.	Ministarstvo nije poduzimalo nikakve aktivnosti na vrijednosnom iskazivanju i evidentiranju stalnih sredstava koja se tretiraju kao nepokretna perspektivna imovina.	✘
8.	Potrebno je da Ministarstvo preknjiži ulaganja evidentirana na sredstvima u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u uporabi i objekte na kojima su izvršena ulaganja.	Ministarstvo nije izvršilo preknjiženja sa sredstava u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u uporabi.	✘

Br. prep.	Preporuke iz izvješća za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
9.	Ministarstvo je dužno dosljedno primjenjivati odredbe Pravilnika Vijeća ministara BiH o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta Vijeća ministara BiH te poduzimati pravodobne i adekvatne aktivnosti na naplati potraživanja.	Ministarstvo je pokrenulo aktivnosti na potpisivanju ugovora sa korisnicima sa kojima isti nisu bili potpisani u ranijem razdoblju, pokrenute su tužbe protiv korisnika koji nisu izmirivali obveze, ali nije bilo aktivnosti na utvrđivanju odgovornosti za nastale propuste niti su potraživanja uknjižena u poslovne knjige.	
10.	Ministarstvo treba nastaviti sa aktivnostima na utvrđivanju potraživanja sa svakim zavodom pojedinačno, u cilju iskazivanja točnog stanja potraživanja za refundaciju naknada za bolovanje u glavnoj knjizi.	Ministarstvo je unaprijedilo aktivnosti na utvrđivanju potraživanja za refundaciju naknada za bolovanje, redovnije je podnosilo zahtjeve za refundaciju ove naknade te je utvrdilo potraživanja po svakom zavodu pojedinačno.	
11.	Ministarstvo treba uspostaviti efikasan sustav unutarnjih kontrola vezano za evidentiranje i naplatu potraživanja.	Nije unaprijeđen sustav unutarnjih kontrola kod evidentiranja i naplate potraživanja.	
12.	Ministarstvo je dužno izvršiti proces usuglašavanja stanja obveza prema dobavljačima te utvrditi predstavljaju li iste, i u kojem točno iznosu, obveze Ministarstva.	Mada su tijekom godine usuglašavani iznosi kroz izvode otvorenih stavki pojedinih dobavljača, proces nije okončan na zadovoljavajući način prilikom popisa obveza.	
13.	Potrebno je da Ministarstvo osigura sveobuhvatne podatke o stalnim sredstvima kako bi proces popisa bio svrsishodan, odnosno kako bi bilo moguće usporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.	U Izvješću o popisu stalnih sredstava nisu navedeni financijski pokazatelji na temelju kojih bi se moglo usporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.	
14.	Ministarstvo je dužno popis potraživanja provesti u skladu sa važećim propisima, utvrđivanjem stvarnih potraživanja i eventualnih odstupanja u odnosu na knjigovodstveno stanje u trenutku popisa.	Kod pojedinih stavki potraživanja ponovno su utvrđena odstupanja između podataka utvrđenih popisom u odnosu na knjigovodstveno stanje, a dio potraživanja (nefakturirana) nije ni popisano.	
15.	Ministarstvo treba prilikom pripreme za raspisivanje javnog oglasa za prijem državnih službenika provjeriti i dokumentirati	Nije bilo prijema državnih službenika, zbog čega nije moguće ocijeniti realizaciju preporuke u pogledu	

Br. prep.	Preporuke iz izvješća za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
	ispunjenost uvjeta za primjenu relevantnih odredbi Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, kako bi se, u skladu s karakteristikama upražnjenih pozicija za koje se raspisuje javni oglas, u komunikaciji sa Agencijom za državnu službu BiH, odabrao odgovarajući postupak za prijem državnih službenika u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.	primjene članka 32.a Zakona o državnoj službi.	
16.	Ministarstvo je obvezno osigurati dosljednu primjenu propisa iz oblasti javnih nabava pri provedbi postupaka za nabavu roba i usluga, a pregovarački postupak koristiti samo u slučajevima kada su za to ispunjeni zakonski uvjeti.	Kod pregovaračkih postupaka koji su provedeni u 2022. godini ispunjeni su uvjeti za njihovu primjenu.	
17.	Ministarstvo je dužno prilikom dodjele ugovora u postupku javne nabave dosljedno primjenjivati relevantne odredbe Zakona o javnim nabavama koje se odnose na mini tenderiranje i uvjete definirane tenderskom dokumentacijom, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u svezi s predmetom nabave i njegovom svrhom.	U postupku javne nabave dizel goriva putem mini tendera nisu uočene nepravilnosti i nedostaci.	
18.	Tehničku specifikaciju potrebno je kreirati na način da se omogući konkurencija različitih brendova komponenti kompjutorske opreme, vodeći računa da se kroz mogućnost navođenja modela uređaja osigura usporedivost ponuda i ispunjenost traženih uvjeta.	Nije bilo nabava kompjutorske opreme u 2022. godini pa nije bilo moguće ocijeniti je li Tehnička specifikacija kreirana na način da omogućava konkurenciju različitih brendova.	
19.	Ministarstvo je dužno da, u situacijama gdje se vrši nabava i jednokratna isporuka opreme, postavi realne i jasne rokove isporuke kako bi svi ponuđači imali adekvatne informacije prilikom sačinjavanja ponude.	Ministarstvo nije provodilo nabavu kompjutorske opreme, zbog čega nije moguće ocijeniti ranije danu preporuku.	
20.	Prilikom definiranja predmeta nabave, Ministarstvo treba voditi računa o svim rizicima koji mogu utjecati na okončanje postupka i dostavljanje ponuda, u skladu sa tehničkim karakteristikama koje su	Ministarstvo nije provodilo nabavu kompjutorske opreme, zbog čega nije moguće ocijeniti ranije danu preporuku.	

Br. prep.	Preporuke iz izvješća za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
	sačinjene na temelju stvarnih potreba Ministarstva.		
21.	Ministarstvo treba sagledati sve zahtjeve korisnika i nedostatke modula zaliha, te predložiti konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema, unapređenja i što kvalitetnijeg rada modula zaliha.	Ministarstvo je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula te se pismenim putem obratilo Ministarstvu financija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
22.	Potrebno je sagledati potrebe Ministarstva i Oružanih snaga BiH vezane za modul stalnih sredstava, te predložiti konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema i unapređenja rada u modulu stalnih sredstava.	Ministarstvo obrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula stalnih sredstava te se pismenim putem obratilo Ministarstvu financija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
23.	Neophodan je planski pristup Ministarstva u rješavanju problematike sudbenih sporova i otklanjanja uzroka sudbenih sporova po ovim temeljima.	U okviru sudbenih sporova i dalje se značajan broj odnosi na sudbene sporove iz radnih odnosa.	

Br. prep. u izv.	Preporuke iz prethodnih izvješća ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
18/2019	Ministarstvo je dužno poduzeti sve potrebne aktivnosti kako bi se oformilo povjerenstvo u čijem sastavu bi trebali biti predstavnici Ministarstva, Oružanih snaga BiH i Ministarstva financija i trezora BiH. Povjerenstvo bi trebalo sagledati sve zahtjeve korisnika i nedostatke modula zaliha, kao što su nemogućnost zatvaranja razdoblja, nedostaci u izvješćivanju, usklađenost sa Naputkom o knjigovodstvu i evidenciji u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH i sl. te predloži konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema, unapređenja i što kvalitetnijeg rada modula zaliha.	Ministarstvo je uputilo dopis Ministarstvu financija i trezora BiH tražeći imena predstavnika za formiranje zajedničkog povjerenstva radi sagledavanja svih zahtjeva korisnika i nedostataka modula zaliha. Ministarstvo obrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula.	

⁸ Sve preporuke dane u izvješćima o obavljenoj financijskoj reviziji prethodnih godina čija je realizacija bila u tijeku ili nisu ocijenjene u izvješću za 2021. godinu

Br. prep. u izv.	Preporuke iz prethodnih izvješća ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
21/2019	Potrebno je oformiti povjerenstvo (kao što je slučaj i sa modulom zaliha), a to bi moglo biti i jedinstveno povjerenstvo, u čijem sastavu bi trebali biti predstavnici Ministarstva, Oružanih snaga BiH i Ministarstva financija i trezora BiH. Zadaci povjerenstva bi trebali biti sagledavanje potreba Ministarstva i Oružanih snaga BiH vezanih za modul stalnih sredstava te predlaganje konkretnih mjera sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema i unapređenja rada u modulu stalnih sredstava.	Ministarstvo je uputilo dopis Ministarstvu financija i trezora BiH tražeći imena predstavnika za formiranje zajedničkog povjerenstva radi sagledavanja svih zahtjeva korisnika i nedostataka modula stalnih sredstava. Ministarstvo obrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula te se pismenim putem obratilo Ministarstvu financija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
26/2019	Imajući u vidu kompleksnost nastale situacije, visine tužbenih zahtjeva i potencijalni rizik, postupci u svezi sa prodajom sekundarnih sirovina trebaju biti jedan od prioriteta Ministarstva u rješavanju i postupanju, a Ministarstvo je dužno osigurati korake kako bi se sudbeni postupci po ovom pitanju riješili u najboljem interesu institucije. Također, Ministarstvo treba izvršiti analizu postupaka prodaje sekundarnih sirovina, identificirati uzroke pokretanja sporova velikih vrijednosti i poduzeti korake na smanjivanju rizika za pokretanje novih, kako bi se otklonile nepravilnosti i spriječile greške u budućnosti. Jedan od načina smanjenja rizika može biti uspostavljanje više kontrolnih točaka u postupcima uz zadržavanje brzog i efikasnog rada.	Ministarstvo aktivno sudjeluje u procesnim radnjama koje se provode u cilju rješavanja sudbenih sporova po osnovu prodaje sekundarnih sirovina.	
3/2020	Kako se radi o projektima od strateške važnosti za osiguranje operativnosti Oružanih snaga BiH, u skladu sa utvrđenom misijom u Zakonu o obrani BiH, preporuča se Ministarstvu da i u narednom razdoblju maksimalnu pozornost posveti efikasnoj realizaciji navedenih projekata.	Višegodišnji projekti realizirani su u niskom postotku u odnosu na odobrena sredstva, a aktivnosti Ministarstva na izmjeni odluke o roku produženja projekta namijenjenog remontu helikoptera nisu okončane.	

Br. prep. u izvj.	Preporuke iz prethodnih izvješća ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
4/2020	Ministarstvo je dužno unaprijediti unutarnje kontrole ovog procesa u cilju osiguranja efikasnijeg načina prijema i evidentiranja naturalnih donacija te, u suradnji sa osobama uključenim u ovaj proces, pravodobno poduzimati potrebne aktivnosti kako ne bi dolazilo do zastoja u evidentiranju sredstava iz donacija.	Ministarstvo nije uspostavilo efikasan sustav prijema i ažurnog evidentiranja naturalnih donacija.	⊗
10/2020	Ministarstvo treba detaljno analizirati uočene slabosti vezane za javne nabave te poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se unaprijedio sustav unutarnjih kontrola u dijelu javnih nabava.	I dalje je prisutna praksa da se nedostatno pažljivo vrši evaluacija ponuda, što ima za posljedicu ulaganje žalbi i produžavanje trajanja postupaka.	⊗
11/2020	Ministarstvo treba posvetiti dužnu pozornost boljem planiranju nabave usluga osiguranja u dijelu koji se odnosi na definiranje količine predmeta nabave, a sve u cilju racionalnog trošenja proračunskih sredstava predviđenih za ove namjene.	Nije bilo nove nabave usluga osiguranja (jer je na snazi okvirni sporazum iz 2020. godine), zbog čega se preporuka ne može ocijeniti.	Ⓜ
13/2020	Ministarstvo treba ugovoriti planirane usluge održavanja sustava e-poslovanje i kroz održavanje uspostaviti funkcionalan sustav koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.	Ministarstvo ni nakon skoro tri godine nije realiziralo nabavu usluga održavanja sustava e-poslovanje kako bi uspostavilo funkcionalan sustav koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.	⊗
16/2020	Potrebno je okončati neophodne aktivnosti i svu dugotrajnu imovinu objediniti u novom modulu za upravljanje dugotrajnom imovinom.	Jedan dio stalnih sredstava još uvijek nije prebačen u novi modul.	●
18/2020	Ministarstvo treba nastojati da u što skorijem roku osigura održavanje opreme vlastitim kapacitetima, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja.	Ministarstvo je razmotrilo osposobljavanje vlastitih kapaciteta za održavanje opreme, ali nije uspostavilo efikasniji i ekonomičniji model održavanja korištenjem vlastitih resursa.	⊗
19/2020	Ministarstvo treba u cijelosti implementirati ekonomičniji model tiskanja.	Ministarstvo je u potpunosti implementiralo ekonomičniji model tiskanja.	✔

Za označavanje statusa preporuka u pogledu njihove realizacije korišteni su sljedeći simboli: ✔ realizirane preporuke, ● preporuke čija je realizacija u tijeku, ⊗ nerealizirane preporuke, Ⓜ preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u revidiranom razdoblju.

Preporuke čija je realizacija u tijeku će biti predmetom daljnjeg praćenja do trenutka dok se ne realiziraju u potpunosti ili do onog trenutka kada revizor, uzimajući u obzir razuman protekli rok, procijeni da ove preporuke nisu realizirane. U skladu s tim, u ovom izvješću nisu dane nove preporuke za revidirane procese na koje se takve preporuke odnose, ali je za ove procese dan opis stanja i provedenih aktivnosti.

Preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u ovom ciklusu revizije bit će ocijenjene kad se za to steknu uvjeti.

4. PREPORUKE ZA 2022. GODINU (SAŽETAK)

Izvješćem o obavljenoj reviziji za 2022. godinu obuhvaćena je 31 preporuka. Od navedenog broja, devet preporuka se odnosi na reviziju finansijskih izvješća, dok je 17 preporuka dano zbog utvrđenih neusklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. Pet preporuka se odnosi i na finansijska izvješća i na usklađenost.

Od ukupnog broja danih preporuka, 18 preporuka se odnosi na nepravilnosti, nedostatke i slabosti identificirane u prethodnim izvješćima, koje nisu otklonjene u 2022. godini, te su, u skladu s tim, takve preporuke ponovljene u ovom izvješću.

U tablici koja slijedi (Tablica 2.) prikazani su podaci o danim preporukama za 2022. godinu (segment revizije, predmet revizije i status), a preporuke su detaljno prezentirane po procesima u izvješću.

Tablica 2. Preporuke za 2022. godinu

Br. prep.	Točka izvješća	Revidirani proces (naslov)	Predmet revizije		Status preporuke ⁹	
			Financijska izvješća	Usklađenost	Nova preporuka	Ponovljena preporuka
1.	5.	Ustrojstvo i rukovođenje		●		●
2.	6.	Sustav unutarnjih kontrola	●	●	●	
3.			●	●		●
4.			●		●	
5.				●	●	
6.					●	
7.	8.	Financijska izvješća		●		●
8.	8.1.1.	Bruto plaće i naknade		●		●
9.	8.1.2.	Putni troškovi	●	●		●
10.	8.1.3.	Izdaci za uporabu vozila		●	●	
11.				●	●	
12.			●		●	
13.			●	●	●	
14.	8.3.1.	Sredstva	●			●

⁹ Status podrazumijeva novu ili ponovljenu preporuku. Nerealizirane preporuke iz prethodnog razdoblja su, nakon utvrđenog činjeničnog stanja, ponovljene.

15.			●			●
16.	8.3.1.	Sredstva	●	●		●
17.			●			●
18.			8.3.2.	Nenovčane donacije	●	
19.	8.3.3.	Obveze	●			●
20.	8.3.4.	Popis potraživanja i obveza	●			●
21.			●			●
22.	10.	Javne nabave		●		●
23.	10.1.	Nabava guma		●	●	
24.	10.2.	Nabava dijelova jedinstvene terenske uniforme		●	●	
25.	10.3.	Nabava usluga izvođenja građevinskih radova		●	●	
26.	10.4.	Nabava usluga hortikulturnog uređenja		●	●	
27.	10.5.	Nabava vojnog materijala		●	●	
28.	10.7.	Nabava službenih i svečanih uniformi		●	●	
29.	11.3.	IT revizija		●		●
30.			●		●	
31.	11.4.	Sudbeni sporovi		●		●

5. ORGANIZACIJA I USTROJSTVO

Unutarnji ustroj i način rada Ministarstva utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjem ustroju i sistematizaciji iz 2006. godine i izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2013. i 2015. godine kojim su sistematizirana radna mjesta za civilne i djelatne vojne osobe u Ministarstvu. Pravilnikom o unutarnjem ustroju sistematizirana su radna mjesta za 378 uposlenih, a na 31.12.2022. godine bilo je 287 uposlenih. Ovim brojem nisu obuhvaćena radna mjesta u vjerskim uredima za koje je, na temelju posebnih sporazuma, planirano devet, a popunjeno osam radnih mjesta.

Pravilnikom o unutarnjem ustroju radnih mjesta civilnih osoba u Oružanim snagama BiH¹⁰ utvrđena su radna mjesta civilnih osoba na službi u Oružanim snagama BiH. Tim pravilnikom su sistematizirana radna mjesta za 677 izvršitelja.

Pravilnik koji se primjenjuje u Ministarstvu nije usklađen sa odlukama Vijeća ministara BiH (Odluka o načelima za utvrđivanje unutarnjeg ustroja tijela uprave Bosne i Hercegovine¹¹ i Odluka o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih

Ministarstvo ni tijekom 2022. godine nije poduzimalo aktivnosti na usuglašavanju Pravilnika o unutarnjem ustroju sa odlukama Vijeća ministara BiH.

¹⁰ Pravilnikom o unutarnjem ustroju radnih mjesta civilnih osoba u Oružanim snagama BiH iz 2010. godine i izmjene i dopune zaključno sa 2021. godinom

¹¹ Službeni glasnik BiH, broj 30/13

mjesta u institucijama Bosne i Hercegovine¹²), prema kojima su institucije BiH bile u obvezi pravilnike o unutarnjem ustroju uskladiti do konca travnja 2014. godine.

Izostanak aktivnosti na usuglašavanju pravilnika sa spomenutim odlukama Vijeća ministara BiH je prouzrokovan nemogućnošću usuglašavanja stavova na razini rukovodstva Ministarstva u ranijem razdoblju. Ni tijekom 2022. godine nisu usuglašeni različiti stavovi između ministra i dva zamjenika ministra po pitanju sistematizacije pojedinih radnih mjesta, niti smo stekli utisak da se pokušava iznaći adekvatno ili prihvatljivo rješenje po spornom pitanju. S obzirom na to da nije bilo izmjena Pravilnika, isti nije usuglašen ni sa dokumentom „Pregled obrane“, koji je donijelo Predsjedništvo BiH u 2016. godini.

PREPORUKA 1

Ministarstvo je dužno okončati aktivnosti na usuglašavanju Pravilnika o unutarnjem ustroju sa odlukama Vijeća ministara BiH kojim su utvrđeni kriteriji za opise poslova i temeljna načela unutarnjeg ustroja.

Na temelju odgovarajućih dokaza i informacija može se zaključiti da je postojeća sistematizacija prevaziđena po broju i opisima pojedinih radnih mjesta i da postoji potreba za njenim usklađivanjem i u tom pogledu. Naime, konstatirali smo da je pet uposlenih u 2022. godini obavljalo poslove drugog radnog mjesta na temelju suglasnosti ministra (bez naknade), da je jedan broj tužbi protiv Ministarstva utemeljen na broju nepopunjenih radnih mjesta (opširnije u točki 11.2. Sudbeni sporovi), kao i da su pojedini poslovni procesi obuhvaćeni softverskim rješenjima (e-poslovanje) zbog čega nije neophodan broj mjesta koji je utvrđen u sistematizaciji koja je donesena prije uvođenja e-poslovanja.

U 2022. godini Ministarstvom je rukovodio ministar i dva zamjenika (zamjenik za politiku i planove i zamjenik za upravljanje resursima) koji su imenovani 2019. godine.

6. SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA

Ministarstvo je odgovorno za kreiranje, primjenu i održavanje unutarnjih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju financijskih izvješća i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

Financijsko upravljanje i kontrola

Ministarstvo je sačinilo temeljne dokumente potrebne za uspostavu sustava financijskog upravljanja i kontrole, postupajući u skladu sa Zakonom o financiranju institucija BiH¹³, Priručnikom za financijsko upravljanje i kontrolu i Smjernicama za provedbu procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH. U 2022. godini su nastavljene aktivnosti na ažuriranju poslovnih procesa i implementiranju Akcijskog plana za razvoj i unapređenje sustava financijskog upravljanja i kontrole u Ministarstvu i Oružanim snagama, ažuriran je registar rizika.

¹² Službeni glasnik BiH, broj 30/13, 67/15 i 51/18

¹³ Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13

Na temelju iskustva u mapiranju poslovnih procesa, u Ministarstvu je konstatirano da dosadašnja dostignuća u pogledu definiranja i mapiranja poslovnih procesa nisu rezultirala adekvatnim alatom za efikasno upravljanje financijskim i drugim resursima te je u listopadu 2022. godine sačinjen metodološki okvir za izradu knjige poslovnih procesa Ministarstva.¹⁴

U godišnjem izvješću o financijskom upravljanju i kontroli¹⁵ Ministarstvo je navelo mjere koje planira poduzeti za daljnji razvoj financijskog upravljanja i kontrole.

Funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola

Postupcima revizije uočili smo slabosti u funkcioniranju unutarnjih kontrola u Ministarstvu koje se odnose na sljedeće:

- Ministarstvo je vršilo obračun i isplatu pomoći u slučaju smrti primjenjujući odredbe Zakona o plaćama u institucijama BiH (članak 43.)¹⁶ i istovremenom primjenom Zakona o službi u Oružanim snagama BiH (članci 40. i 41.)¹⁷ kojim je uređeno pitanje naknade na ime pogrebnih troškova u slučaju smrti djelatne vojne osobe. Time je Ministarstvo izvršilo isplatu istovrsne naknade primjenom dva propisa koji nisu na adekvatan način usuglašeni nakon donošenja Zakona o plaćama u institucijama BiH.

PREPORUKA 2

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa Ministarstvom financija i trezora BiH, uskladi odredbe zakonskih propisa kojim su utvrđena prava na istu vrstu naknade u slučaju smrti djelatnih vojnih osoba.

- Izdaci za vojni materijal u iznosu od 197.600 KM evidentirani su na teret rashoda tekuće godine, iako se radi o izdacima koji su nastali u prethodnoj godini. Također smo utvrdili da postoje slučajevi evidentiranja izdataka na kontima kojima ne pripadaju. Tako je u okviru kapitalnih izdataka prikazan iznos od 10.309 KM koji se ne može tretirati kao kapitalni izdatak, nego kao tekući rashod. Naime, radi se o troškovima PDV-a i špediterskih izdataka za motorna vozila koja su vraćena iz vojno-diplomatskih predstavništava BiH, za koja se, s obzirom na činjenicu da se ne radi o novim vozilima, nije mogla povećati vrijednost knjiženjem preko konta kapitalnih izdataka.

PREPORUKA 3

Preporučamo Ministarstvu da osigura ažurno evidentiranje izdataka na odgovarajući konto predviđen Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH.

¹⁴ Ministarstvo je, u suradnji sa Centrom za izgradnju integriteta u obrambenom sektoru Vlade Kraljevine Norveške (Center for integrity in the Defence Sector-CIDS) organiziralo radionicu za utvrđivanje metodologije za izradu Knjige poslovnih procesa

¹⁵ Obrazac GI-IK koji se sačinjava i dostavlja Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija i trezora BiH na temelju članka 3. stavak (2) Pravilnika o godišnjem izvješćivanju o sustavu financijskog upravljanja i kontrole i Uputnika o samoprocjeni sustava financijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu.

¹⁶ Ostvarivanje prava na naknadu iz članka 43. Zakona o plaćama u institucijama BiH detaljnije je uređeno Odlukom o načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu u slučaju smrti uposlenog u institucijama BiH koju je donijelo Vijeće ministara BiH 2009. godine (Službeni glasnik BiH broj 38/09)

¹⁷ Detaljnije uređeno člankom 30. Pravilnika o plaćama i drugim naknadama djelatnih vojnih osoba na službi u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH (ožujak 2007. godine)

- Provedenim korektivnim knjiženjima na prijelaznom računu potraživanja obuhvaćene su neusuglašene stavke, a razlika između stavki knjiženih na dugovnoj i potražnoj strani iznosi 465.318 KM. Navedeni iznos je, na temelju zahtjeva Ministarstva, isknjižen u korist viška prihoda u okviru glavne knjige Ministarstva financija i trezora BiH, iako je njime obuhvaćen i dio neusuglašanih stavki iz 2022. godine koje je trebalo isknjižiti na teret rashoda tekuće godine.
- Konstatirali smo da nije uspostavljena adekvatna suradnja između organizacijskih jedinica po pitanju statusa sudbenih sporova za potraživanja koja su evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva. Naime, konstatirali smo da je Ministarstvo uputilo zahtjev Ministarstvu financija i trezora BiH za isknjiženje potraživanja koja su evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva i za koja je Ministarstvo dobilo prvostupanjsku presudu nakon utuženja. Nismo informirani zbog čega se Ministarstvo opredijelilo na upućivanje zahtjeva za isknjiženje iako još nije donesena konačna sudbena presuda niti je okončan proces naplate u slučaju da prvostupanjska presuda bude potvrđena u korist Ministarstva. Napominjemo da je isknjiženje potraživanja iz poslovnih knjiga potpuno različit pojam od knjigovodstvenog evidentiranja putem ispravke vrijednosti potraživanja koja su nesigurna za naplatu, kao jednog od računovodstvenih pravila koje se ne primjenjuje u Ministarstvu.

PREPORUKA 4

Ministarstvo treba, kroz suradnju organizacijskih jedinica, osigurati točne informacije o stanju sudbenih sporova koji se odnose na potraživanja evidentirana u poslovnim knjigama, kako ne bi došlo do isknjižavanja prije nego se okončaju sve radnje vezane za njihovu naplatu.

- Na temelju dostavljenog spiska internih akata Ministarstva uočili smo da isti sadrži jedan broj akata koji nose isti naziv, a različite brojeve (npr. Instrukcija za postupanje prilikom podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na plaće, dodatke na plaće i naknade za uposlene u obrambeno-diplomatskom predstavljanju u misijama, vojno-diplomatskim i vojnim predstavništvima BiH), da su pojedini akti prilikom izmjene označeni drugim brojem u odnosu na osnovni akt koji se mijenja (npr. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o korištenju reprezentacije, Pravilnik o prijemu u djelatnu vojnu službu), da izmijenjeni akt ima isti datum i broj kao osnovni akt, a pritom postoji još jedan akt sa istim nazivom, ali drugim brojem (Odluka o standardnim operativnim procedurama blagajničkog poslovanja).¹⁸ Osim što ovakav način donošenja akata nije u skladu sa načelima uredskog poslovanja, ukazujemo na rizike prilikom primjene internih akata koji nisu adekvatno evidentirani.

PREPORUKA 5

Potrebno je da Ministarstvo preispita važenje internih akata i uskladi ih na način koji nedvosmisleno upućuje na važeći akt (uključujući i njegove izmjene).

¹⁸ Navedeni su neki od akata koje koristimo u procesu revizije, zbog čega smo posvetili pozornost navedenom pitanju i nedostacima koje smo uočili

Unutarnja revizija

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva, uspostavljena u skladu sa Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH¹⁹ i Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH²⁰, nadležna je za obavljanje unutarnje revizije u Ministarstvu. Izmjenom godišnjeg plana Jedinice unutarnje revizije planirano je 13 revizija (šest redovitih i sedam naknadnih), koje su realizirane u tijeku godine.

Radno mjesto rukovoditelja jedinice unutarnje revizije upražnjeno je od svibnja 2021. godine, a navedene poslove je, po ovlaštenju ministra obrane, obavljala osoba uposlena na radnom mjestu stručnog savjetnika za unutarnju reviziju uz svoje radne zadatke. Nisu nam prezentirani dokazi da je Ministarstvo, nakon pokušaja pribavljanja suglasnosti Vijeća ministara BiH u 2021. godini, poduzimalo nove aktivnosti u svezi sa popunjavanjem navedenog radnog mjesta.

PREPORUKA 6

Potrebno je da Ministarstvo poduzme aktivnosti na popunjavanju radnog mjesta rukovoditelja Jedinice unutarnje revizije.

7. PRORAČUN MINISTARSTVA ZA 2022. GODINU

Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, Ministarstvu su odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 306.675.000 KM (tekući izdaci 303.915.000 KM, kapitalni grantovi 205.000 KM²¹ i kapitalni izdaci 2.555.000 KM). Proračunom je odobreno 10.011 uposlenih, a na 31.12.2022. godine u Ministarstvu je bilo 9.048 uposlenih osoba.

Ministarstvo je svoje aktivnosti do usvajanja proračuna za 2022. godinu financiralo na temelju odluka o privremenom financiranju za prva dva tromjesečja.

Tijekom godine izvršena su usklađivanja proračuna koja se odnose na sljedeće:

- neutrošena prenesena sredstva za višegodišnje kapitalne projekte u ukupnom iznosu od 9.574.905 KM,
- sredstva novčanih donacija u ukupnom iznosu od 1.864.229 KM (neurošena sredstva novčanih donacija prenesena iz prethodnog razdoblja u iznosu od 892.244 KM i uplaćene donacije u 2022. godini u iznosu od 971.985 KM),
- odobrena sredstva iz tekuće pričuve u ukupnom iznosu od 4.557.500 KM,
- prihodi od prodaje stalnih sredstava u iznosu od 2.876.997 KM.

Prema navedenom, Ministarstvo je u 2022. godini raspolagalo sredstvima u ukupnom iznosu od 325.548.631 KM, a ukupno je realizirano 309.727.510 KM.

Ministarstvo je izvršilo prestrukturiranje rashoda proračuna u ukupnom iznosu od 3.697.000 KM nakon odobrenja Ministarstva financija i trezora BiH. Imajući u vidu opravdane potrebe za povećanjem sredstava na pojedinim pozicijama (npr. izdaci za energiju i komunalne usluge

¹⁹ Službeni glasnik BiH, broj 27/08 i 32/12

²⁰ Službeni glasnik BiH, broj 59/19

²¹ U okviru višegodišnjeg projekta „Tranzicija i zbrinjavanje otpuštenog personala Ministarstva i Oružanih snaga BiH-Perspektiva“

zbog rasta cijena energenata) i procjene prioriternih potreba koje su opredijelile Ministarstvo da podnese zahtjeve za prestrukturiranjem, napominjemo kako su oba zahtjeva upućena u prosincu 2022. godine²². Mada je broj prestrukturiranja manji u odnosu na prethodnu godinu, ponovno smo uočili da su sredstva na pojedinim pozicijama kroz prvo prestrukturiranje smanjena, a u drugom povećana (i obrnuto). Najveće (ukupno) povećanje sredstava odnosi se na poziciju izdataka za energiju i komunalne usluge, dok je povećanje sredstava za plaće i naknade obrazloženo potrebom isplate novčane nagrade zbog povećanog opsega aktivnosti u 2022. godini i obavljanja poslova drugog radnog mjesta zbog nemogućnosti popunjavanja pojedinih upražnjenih radnih mjesta. Ministarstvo financija i trezora BiH je u drugoj odluci o prestrukturiranju sugeriralo Ministarstvu da unaprijedi procedure planiranja i praćenja izvršenja, ali je odobrilo prestrukturiranje na način i u iznosima koji su traženi.

Činjenica da su sredstva za neto stimulacije (u okviru sintetičkog konta bruto plaća i naknada) prvobitno planirana u iznosu od 91.000 KM, a da su kroz odobreno prestrukturiranje i preraspodjelu u okviru sintetičkog konta bruto plaće i naknade povećana za 909.000 KM, ukazuje na potrebu unapređenja procesa planiranja.

8. FINACIJSKA IZVJEŠĆA

Ministarstvo je sačinilo Godišnje financijsko izvješće za 2022. godinu i dostavilo ga nadležnim tijelima i institucijama u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku.

U tekstualnom dijelu izvješća opširnije su obrazložene pozicije realiziranih izdataka, dok su zabilješke uz pozicije bilance stanja sačinjene prije izvršenih korekcija na pojedinim kontima glavne knjige i kao takve ne pružaju adekvatne informacije korisnicima financijskih izvješća. Krajnji saldo sredstava iz Obrasca 6-Pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava usuglašen je sa podacima iz glavne knjige, ali podaci u kolonama promjena nisu prikazani u skladu sa instrukcijom za sačinjavanje godišnjeg izvješća²³ i ne odražavaju stvarne promjene na stalnim sredstvima²⁴.

PREPORUKA 7

Ministarstvo je dužno godišnje izvješće o izvršenju proračuna sačiniti u skladu sa propisima i instrukcijama, kako bi se osigurale sveobuhvatne informacije za korisnike financijskih izvješća Ministarstva.

8.1. Pregled rashoda i izdataka iz proračuna

U pregledu rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama-zbrojno, u razdoblju od 1.1. do 31.12.2022. godine, ukupno ostvareni rashodi iskazani su u iznosu od 309.727.510 KM, što je za 15.821.121 KM manje u odnosu na ukupno raspoloživa sredstva za 2022. godinu.

Vrijednosno značajni rashodi iz proračuna odnose se na: bruto plaće (209.959.526 KM), naknade troškova uposlenih (66.067.479 KM), putne troškove (2.656.370 KM), izdatke za

²² Zahtjev za prvo prestrukturiranje upućen 09.12.2022. godine, a za drugo 27.12.2022. godine

²³ Instrukcija Ministarstva financija i trezora BiH za sačinjavanje godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna proračunskih korisnika za razdoblje 01.01.-31.12.2022. godine (broj 05-16-2-134-123 od 04.01.2023. godine)

²⁴ Npr. prirodne donacije nisu prikazane u koloni „Nabave“ nego u koloni „Prilagođavanje“, što nije u skladu sa spomenutom instrukcijom

energiju i komunalne usluge (8.991.539 KM), nabavu materijala i sitnog inventara (5.772.765 KM), izdatke za uporabu vozila²⁵ (3.462.984 KM), izdatke za tekuće održavanje (2.434.332 KM²⁶), kapitalne izdatke (4.309.474 KM) i višegodišnja kapitalna ulaganja (1.272.137 KM).

Pregled rashoda i izdataka iz proračuna prikazan je u Tablici I. u prilogu Izvješća.

U daljnjem tekstu navodimo nalaze revizije, stanje po procesima za koje su dane preporuke u ranijem razdoblju, čija realizacija je u tijeku, kao i određena objelodanjivanja činjenica o značajnim rashodima realiziranim u 2022. godini.

8.1.1. Bruto plaće

Ukupno ostvarene bruto plaće i naknade iz plaća u 2022. godini iznose 209.959.526 KM ili 99,51% korigiranog proračuna²⁷. Neto plaće i naknade iznose 121.410.318 KM, a porezi i doprinosi 88.549.208 KM. Sredstva za obračun plaća i naknada u Ministarstvu su planirana za 10.011 uposlenih, dok je prosječan broj uposlenih tijekom 2022. godine iznosio 9.053.²⁸ U obrazloženjima o realizaciji ove pozicije Ministarstvo je navelo da su povećanja na ovoj poziciji nastala zbog izmjene propisa (povećanje osnovice za obračun plaće u institucijama BiH koja je u primjeni od srpnja 2022. godine i povećanje koeficijenta za uposlene sa koeficijentom manjim od 3,25, na temelju izmjene zakonskih propisa²⁹ koji se primjenjuju od listopada 2022. godine).

Raspoređivanje uposlenih unutar platnih razreda:

U Ministarstvu je, na temelju Metodologije za raspoređivanje uposlenog unutar platnog razreda³⁰, u tijeku 2022. godine, 17 uposlenih napredovalo unutar platnih razreda i to četiri osobe po osnovu ocjene rada, a 13 po osnovu stjecanja višeg stupnja stručnog zvanja. Raspoređivanje unutar platnog razreda na temelju stručnog odnosno naučnog zvanja u Ministarstvu se vrši nakon što nadređeni rukovoditelj uposlenog koji se raspoređuje navodi je li stečeno zvanje u izravnoj svezi sa opisom poslova radnog mjesta na koje je uposleni raspoređen, kao i doprinosi li stečeno zvanje većoj učinkovitosti, unapređenju i razvoju procesa rada na radnom mjestu. Kao dokaz o stečenom zvanju prihvaćane su diplome i ranije stečene akademske titule.

Po pitanju preporuke koju smo dali Ministarstvu u 2021. godini, a u svezi sa primjenom Metodologije, konstatirali smo da se Ministarstvo obratilo Ministarstvu financija i trezora BiH sa upitom o priznavanju višeg stupnja naučnog zvanja uposlenog nakon pomjeranja na novo radno mjesto. Stav Ministarstva financija i trezora BiH je da uposleni po jednom osnovu napreduje u jedan viši unutarnji platni razred i po tom osnovu više ne može napredovati. Ministarstvo smatra da ovakav stav Ministarstva financija i trezora BiH nije ispravan, zbog čega su izostale daljnje aktivnosti na preispitivanju opravdanosti priznavanja višeg stupnja naučnog

²⁵ Obuhvaćaju izdatke za benzin i dizel (2.593.012 KM), autogume (115.600 KM), materijal i usluge za održavanja vozila (564.769 KM), i osiguranje vozila (189.603 KM), i u Tablici I. su iskazani na različitim sintetičkim kontima

²⁶ Sintetički konto „Izdaci za održavanje vozila“ iz Tablice I. umanjeno za izdatke koji se odnose na troškove održavanja službenih vozila

²⁷ Sredstva odobrena Zakonom o proračunu, uvećana kroz restrukturiranje

²⁸ Podatak o prosječnom broju uposlenih objavljen je u zabilješkama uz financijska izvješća-strana 7, a u obrascu 4 u Godišnjem izvješću Ministarstva je prikazan prosječan broj od 9.249 uposlenih koji je iskazan na temelju radnih sati

²⁹ Zakon o izmjenama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH (Službeni glasnik BiH broj 59/22)

³⁰ Službeni glasnik BiH, broj 6/12 i 76/20

zvanja uposlenog na drugom radnom mjestu na koje je raspoređen nakon internog natječaja u 2021. godini.

PREPORUKA 8

Ministarstvo je dužno dosljedno primjenjivati odredbe Metodologije za raspoređivanje uposlenog unutar platnog razreda, koje definiraju da se po osnovu stjecanja višeg stupnja naučnog zvanja ne može napredovati više puta.

8.1.2. Putni troškovi

Izdaci za putne troškove sa 31.12.2022. godine su realizirani u iznosu od 2.656.370 KM. Odnose se na izdatke za putne troškove u zemlji (1.016.128 KM) i izdatke za putne troškove u inozemstvu (1.640.242 KM). Najznačajniji izdaci odnose se na troškove dnevnica u zemlji (1.002.543 KM), troškove prijevoza u inozemstvu javnim sredstvima (431.348 KM) i troškove dnevnica u inozemstvu (1.044.828 KM).

Pravo na naknadu za službeno putovanje uposlenih u institucijama BiH uređeno je Odlukom o načinu i postupku ostvarivanja prava uposlenih u institucijama BiH za naknadu za službeno putovanje³¹. U članku 11. stavak (5) odluke propisano je da su uposleni, uz nalog za službeno putovanje, dužni priložiti svu relevantnu raspoloživu dokumentaciju koja, između ostalog, treba sadržavati poziv za održavanje sastanka, poziv na obuku ili neku drugu korespondenciju koja upućuje na svrhu službenog puta.

U testiranim putnim nalogima smo ponovo konstatirali kako se pozivna pisma prilikom pravljenja putnih naloga ne dostavljaju u Odsjek za materijalno-financijske poslove koji vrši formalnu, suštinsku i računsku kontrolu dokumentacije i verificira njenu zakonsku ispravnost, nego se nalaze u organizacijskim jedinicama koje pripremaju odluke o službenim putovanjima.

PREPORUKA 9

Potrebno je da Ministarstvo osigura da se pozivna pisma organizatora dostavljaju u Odsjek za materijalno-financijsko poslovanje koji je odgovoran za kontrolu materijalno-financijske dokumentacije prije isplate troškova.

8.1.3. Izdaci za uporabu vozila

Izdaci za uporabu službenih vozila sa 31.12.2022. godine iznose 3.462.984 KM, a odnose se na izdatke za benzin (2.275 KM), dizel (2.590.737 KM), materijal za popravku vozila (285.737 KM), usluge za održavanje vozila (268.525 KM), autogume (115.600 KM) i osiguranje vozila (189.603 KM) te usluge pranja vozila (10.507 KM).

Pravilnikom Vijeća ministara BiH o uvjetima nabave i načinu korištenja službenih vozila u institucijama Bosne i Hercegovine³², Ministarstvu je dano pravo na korištenje 22 vozila (4 vozila niže klase, 13 niže srednje klase, 4 srednje klase te jedno vozilo više srednje klase). Pravilnikom o broju, uvjetima nabave, načinu korištenja i određivanju osoba sa pravom korištenja službenih

³¹ Odluke Vijeća ministara BiH (Službeni glasnik BiH broj 6/12, 42/12, 10/18, 75/18)

³² Službeni glasnik BiH, broj 26/14, 81/14, 78/15, 42/17, 53/17, 34/18, 5/19, 81/19, 54/20 i 80/20

specijaliziranih službenih vozila u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama BiH³³ utvrđen je broj specijaliziranih vozila u Ministarstvu (motorna vozila, priključna vozila i oklopna borbena vozila). Ovim Pravilnikom odobreno je 3.461 vozilo, a sa 31.12.2022. godine raspolagali su sa 2.267 vozila.

Ministarstvo je zaključno sa 31.12.2022. godine raspolagalo sa 15 službenih vozila, od kojih je za četiri vozila utvrđeno pravo korištenja za službene potrebe kontinuirano tijekom 24 sata dnevno u radne i neradne dane.

Korištenje službenih vozila u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH je regulirano internim aktom Ministarstva³⁴ kojim je uređen broj vozila, uvjeti nabave i način korištenja službenih vozila i specijaliziranih vozila kao i prava, obveze i postupanje uposlenih i osoba koje upravljaju vozilima. Spomenutim internim aktom je odobreno korištenje određenog broja specijaliziranih službenih vozila za načelo izravne potpore komandama i stožerima Oružanih snaga BiH, za aktivnosti generalnog inspektorata i za vojno-diplomatske misije, časnike za vezu i predstavništva.

Na temelju podataka o korištenju vozila, koje nam je dostavilo Ministarstvo, uočili smo odstupanje u broju službenih specijaliziranih vozila koja su korištena tijekom godine u odnosu na odobreni broj (npr. vojno-diplomatske misije), kao i da su službena specijalizirana vozila korištena za potrebe Odjela za opće i zajedničke poslove.

PREPORUKA 10

Ministarstvo treba usuglasiti broj službenih specijaliziranih vozila koja se koriste sa odredbama internog akta.

U Ministarstvu se vode evidencije o održavanju vozila kao i o prosječnoj potrošnji goriva po vozilima na temelju podataka iz dostavljenih kolskih naloga. Nalozi za vozila (kolski nalozi) i radni listovi su u najvećem broju slučajeva popunjeni svim traženim podacima, ali smo konstatirali da postoji određeni broj naloga³⁵ u kojim se ne unosi stanje kilometar sata prilikom točenja goriva, vrijeme polaska i dolaska, potpis korisnika i osobe koja je odobrila uporabu na dnevnoj osnovi, a što je propisano internim aktima Ministarstva o uporabi vozila. Također, konstatirano je odstupanje za istu unesenu relaciju i do 100 km bez obrazloženja o eventualnim razlozima, te neusuglašenost evidencije o prisustvu na poslu i korištenja službenih vozila. Neuredne evidencije ne osiguravaju kvalitetne informacije o opravdanosti rashoda u svezi sa namjenskim korištenjem službenih automobila.

U dostavljenim evidencijama Ministarstva za dva vozila je prikazana mala prijeđena kilometraža (službena vozila), kod tri nije evidentirana prijeđena kilometraža tj. korištenje (službena specijalizirana vozila), kod jednog službenog specijaliziranog vozila je navedeno da su dostavljeni podaci za devet mjeseci, a za jedno je navedeno da se ne koristi od 30.04.2022. godine. Navedeno ukazuje na potrebu analize uporabe voznog parka Ministarstva u cilju moguće preraspodjele i racionalizacije.

³³ Pravilnik je 2015. godine donio ministar uz suglasnost Vijeća ministara BiH (suglasnost od 15.07.2015. godine)

³⁴ Pravilnik o broju, načinu korištenja i održavanju službenih vozila u Ministarstvu obrane BiH iz 2020. godine

³⁵ Službena i službena specijalizirana vozila

PREPORUKA 11

Ministarstvo treba osigurati suštinsku kontrolu u procesu uporabe vozila u cilju potvrde namjenskog korištenja službenih vozila i transparentnog upravljanja javnim sredstvima.

Održavanje vozila

Prilikom realizacije ugovora koji su zaključeni na temelju okvirnih sporazuma, pojedine stavke koje imaju veću ugovorenu jediničnu cijenu se nabavljaju u količinama koje su dosta veće od predviđenih tenderskom dokumentacijom i okvirnim sporazumima, nabavljaju se različite količine u odnosu na specifikaciju navedenu u obrascu za cijenu ponude koja je sastavni dio ponude (nabava akumulatora) ili se vrši popravka vozila koja nisu predviđena konkretnim lotom, a za koji je izabrani dobavljač ovlašteni serviser. I pored činjenice da je realizacija okvirnog sporazuma (vrijednosno) u okviru ugovorenog iznosa, nije prihvatljivo da je realizacija količina iznad planirane tj. ugovorene, jer je ponuda zasnovana na planiranim (znatno manjim) količinama.

PREPORUKA 12

Neophodno je da Ministarstvo prilikom nabave rezervnih dijelova za vozila osigura adekvatno praćenje realizacije okvirnih sporazuma/ugovora.

Također se vrše nabave rezervnih dijelova i usluge za održavanje vozila koji nisu ugovoreni, a da se pritom ne vrši provjera tržišnih cijena na način koji je ugovoren. Neispitivanje tržišta može imati za posljedicu plaćanje nepovoljnije cijene rezervnih dijelova u odnosu na aktuelnu tržišnu cijenu.

PREPORUKA 13

Potrebno je da Ministarstvo vrši ispitivanje tržišta, u cilju dobivanja najpovoljnije cijene rezervnih dijelova, kako je i predviđeno zaključenim ugovorom.

8.1.4. Kapitalni izdaci

Odobreni proračun za kapitalne izdatke Ministarstva iznosio je 2.555.000 KM, a nakon umanjenja kroz prestrukturiranje (564.000 KM) i povećanje za prihode od prodaje imovine (2.876.997 KM) korigirani proračun je iznosio 4.867.997 KM.³⁶

Ukupna realizacija kapitalnih izdataka sa 31.12.2022. godine je iznosila 4.309.474 KM i odnosi se na nabavu opreme (4.239.107 KM), nabavu sredstava u obliku prava (6.962 KM) i rekonstrukciju i investicijsko održavanje (63.405 KM).

U okviru odobrenog iznosa za kapitalne izdatke izvršena je izmjena namjenske strukture kapitalnih izdataka kojom su neke od planiranih analitičkih ekonomskih kategorija značajnije povećane u odnosu na planirani proračun. Za nabavu vozila je ukupan korigirani proračun

³⁶ Podaci se odnose na neposrednu potrošnju i ne obuhvaćaju sredstva za kapitalne izdatke osigurana kroz novčane donacije, za šta su planirana sredstva za kapitalne izdatke u iznosu od 966.473 KM, a realizirana u iznosu od 581.143 KM

iznosio 4.414.113 KM, od čega je realiziran iznos od 3.886.518 KM.³⁷ Realizirani izdaci su evidentirani na temelju faktura koje su ispostavili dobavljači sa kojima su u ranijem razdoblju zaključeni okvirni sporazumi za nabavu vozila u okviru višegodišnjeg kapitalnog projekta. Mada su sredstva u okviru kapitalnih izdataka prikazana u realizaciji redovitog proračuna, napominjemo da su realizirana na temelju okvirnih sporazuma koji su zaključeni prije nego što su osigurana sredstva od prodaje koja su najvećim dijelom iskorištena za realizaciju kapitalnih izdataka.

U izvješću o izvršenju proračuna su navedene osnovne informacije o realizaciji kapitalnih izdataka, ali nisu navedene informacije da su nabavljena sredstva obuhvaćena planom nabave u okviru višegodišnjih kapitalnih ulaganja i realizirana prema ugovorima zaključenim u 2022. godini na temelju okvirnih sporazuma koji su zaključeni prethodnih godina za nabave u okviru višegodišnjih kapitalnih izdataka.

8.1.5. Višegodišnja kapitalna ulaganja

Ministarstvo je u 2022. godini imalo 9.779.904 KM raspoloživih sredstava za četiri višegodišnja kapitalna projekta.

U narednoj tablici dan je pregled raspoloživih i realiziranih višegodišnjih kapitalnih projekata:

Tablica 3. Pregled raspoloživih i realiziranih višegodišnjih kapitalnih projekata

Naziv višegodišnjeg projekta	Prijenos sredstava iz 2021. godine	Proračun za 2022. godinu	Ukupno raspoloživa sredstva u 2022. godini	Realizirana sredstva u 2022. godini	Postotak izvršenja sredstava
Remont helikoptera	7.480.000	0	7.480.000	0	0
Osiguranje i unapređenje operativnosti motornih vozila OS	1.211.323	0	1.211.323	1.185.304	98
Tranzicija i zbrinjavanje otpuštenog personala MO i OS-Perspektiva	883.581	205.000	1.088.581	86.834	8
Nabava helikoptera	0	0	0	0	0
UKUPNO	9.574.904	205.000	9.779.904	1.272.138	13

Iz prezentiranih podataka je vidljivo da je veoma nizak stupanj realizacije sredstava namijenjenih za višegodišnje projekte, jer nije bilo realizacije u okviru projekta remonta helikoptera i veoma nizak stupanj realizacije na projektu tranzicije i zbrinjavanja otpuštenog personala Ministarstva i Oružanih snaga.

Također smo konstatali da su se rokovi za realizaciju projekata u proteklom razdoblju produžavali te da sredstva koja su odobrena prije više godina nisu više dostatna za realizaciju konkretnog projekta.

³⁷ Podaci iz obrasca 6/1 iz seta godišnjeg financijskog izvješća (ukupan iznos odobrenog i realiziranog proračuna vozila, umanjen za odobrena i realizirana sredstva višegodišnjeg kapitalnog projekta za nabavu vozila)

Projekat „Remont helikoptera“ odobren je za remont četiri helikoptera u razdoblju 2013.-2014. godine, a naknadnim izmjenama i dopunama odluka smanjen je broj helikoptera na dva i razdoblje realizacije produženo do 2021. godine.³⁸

Ministarstvo je u 2022. godini dostavilo Vijeću ministara BiH prijedlog odluke za novo produženje roka realizacije projekta, koji nije razmatran, nakon čega je upućen prijedlog odluke o stavljanju van snage Odluke o višegodišnjem projektu remonta helikoptera za razdoblje 2013.-2014. godine. Navedeni prijedlog odluke do okončanja završne revizije nije bio usvojen.

Projekat „Osiguranje i unapređenje operativnosti motornih vozila OS BiH“ odobren je za razdoblje od 2016.-2018. godine u iznosu od 21.211.000 KM³⁹ te je predviđena nabava 201 motornog vozila (navedeni projekat je podijeljen na 19 lotova za nabavu putničkih vozila, terenskih vozila, minibusova, autobusa, vatrogasnih, sanitetskih i dr. vozila). Odlukama Vijeća ministara BiH produžen je rok za realizaciju projekta do konca 2022. godine. Prema informacijama Ministarstva, u okviru projekta su do konca 2022. godine nabavljena 193 motorna vozila te se od Vijeća ministara namjerava tražiti produženje roka za realizaciju projekta.

U proračunu za 2022. godinu nisu odobrena nova sredstva za realizaciju projekta, pa je realizacija izdataka izvršena u okviru raspoloživih sredstava koja su prenesena iz prethodne godine. Realizirani su izdaci u skladu sa odobrenom namjenskom strukturom za realizaciju projekta. Također smo konstatirali da je jedan dobavljač, sa kojim je zaključen okvirni sporazum u prethodnom razdoblju, odustao od realizacije okvirnog sporazuma.

Imajući u vidu činjenicu da je nabava određenog broja vozila planirana u okviru višegodišnjeg projekta, a ista je realizirana u okviru kapitalnih izdataka iz redovitog proračuna, bilo bi ispravno da se isto na adekvatan način obuhvati eventualnim novim zahtjevom koje Ministarstvo planira uputiti Vijeću ministara BiH.

Po pitanju realizacije višegodišnjih kapitalnih izdataka Ministarstvu smo u ranijem razdoblju dali preporuku (preporuka br. 3/2020 u Tablici 1.) te smo u skladu s navedenim ocijenili da je Ministarstvo u 2022. godini poduzimalo aktivnosti na realizaciji dane preporuke, što će biti predmetom daljnjeg praćenja do konačne realizacije.

8.2. Pregled prihoda i primitaka

U proračunu za 2022. godinu planirani su ukupni prihodi u iznosu od 66.000 KM (iz donacije), a ostvareni su prihodi u iznosu od 4.231.987 KM.

Značajni prihodi odnose se na: prihode od trošarina na lož ulje (253.182 KM), prihode od naplate garancija (83.915 KM), prihode od donacija (971.984 KM) i prihode od prodaje stalnih sredstava (2.913.600 KM).

Iz prihoda od prodaje stalnih sredstava je, u skladu sa propisima⁴⁰ i na temelju suglasnosti Ministarstva financija i trezora BiH, izvršeno povećanje proračuna Ministarstva za iznos od 2.876.977 KM na poziciji kapitalnih izdataka.

³⁸ Odluke Vijeća ministara BiH o višegodišnjem projektu remonta helikoptera za razdoblje 2013.-2014. godina (Službeni glasnik BiH, broj 103/13) i izmjene i dopune navedene Odluke (Službeni glasnik BiH, broj 52/15, 6/16, 2/18 6/21)

³⁹ Odluka Vijeća ministara BiH o višegodišnjem kapitalnom projektu Osiguranja i unapređenja operativnosti motornih vozila Oružanih snaga BiH (Službeni glasnik broj 5/16 od 26.01.2016. godine)

⁴⁰ Članak 8. Zakona o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za 2022. godinu

Pregled prihoda i primitaka prikazan je u Tablici III. u privitku Izvješća.

8.3. Bilanca stanja

U bilanci stanja na 31.12.2022. godine iskazana su ukupna sredstva u iznosu od 151.116.059 KM. Ukupne obveze sa izvorima sredstava iskazane su u iznosu od 189.263.487 KM.

Značajne stavke bilance stanja odnose se na kratkoročna potraživanja (1.334.667 KM), neotpisanu vrijednost stalnih sredstava (149.568.990 KM), obveze prema dobavljačima (7.161.354 KM), obveze prema uposlenima (31.709.847 KM) i kratkoročna razgraničenja (806.411 KM).

Bilanca stanja prikazana je u Tablici II. u privitku Izvješća.

8.3.1. Sredstva

Stalna sredstva iskazana u poslovnim knjigama Ministarstva odnose se na evidentirana ulaganja u objekte i opremu koja su realizirana prethodnih i tekuće godine (iz proračuna i donatorskih sredstava), kao i dio imovine koju je Ministarstvo preuzelo na temelju Sporazuma o osnovnim načelima za rješavanje pitanja nepokretne i pokretne imovine koja će i dalje koristiti za potrebe obrane⁴¹, za koju je izvršena procjena prethodnih godina (pokretna perspektivna imovina).

U okviru stalnih sredstava nije iskazana imovina definirana kao nepokretna perspektivna imovina koju Ministarstvo koristi i ulaže sredstva u njeno održavanje. Navedena imovina se fizički popisuje prilikom redovitog godišnjeg popisa, sa podacima o veličini, katnosti, lokaciji, namjeni i korisniku svakog objekta, bez podataka o vrijednosti.

U okviru pozicije stalnih sredstava nije iskazana nepokretna perspektivna imovina jer još uvijek nije izvršena procjena.

Za računovodstveno evidentiranje nekretnina relevantan je Pravilnik o računovodstvu s računovodstvenim politikama korisnika proračuna institucija BiH⁴², prema kome je definirano da imovinu predstavljaju resursi koje kontrolira proračun odnosno proračunski korisnici kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuju buduće koristi u obavljanju djelatnosti.

Posljedice neevidentiranja perspektivne imovine ogledaju se u podcijenjenosti stalnih sredstava u bilanci stanja Ministarstva za nepoznat iznos.

Stav Ministarstva da su neophodna značajna sredstva i angažiranje vještaka kako bi se izvršila procjena nepokretne perspektivne imovine ne možemo prihvatiti kao adekvatan argument i razlog zbog kog nije izvršeno evidentiranje imovine. Smatramo kako, pored mogućeg angažiranja osoba izvan Ministarstva, postoje i unutarnji resursi koji se mogu iskoristiti za utvrđivanje knjigovodstvene vrijednosti objekata. Napominjemo kako je Ministarstvo u prethodnom razdoblju procijenilo značajan broj stavki preuzete pokretne imovine korištenjem

⁴¹ Sporazum broj 01-03-1657/07 od 12.07.2007. godine

⁴² Za priznavanje imovine je, pored odredbi spomenutog Pravilnika, relevantan i Međunarodni računovodstveni standard 16- Nekretnine, postrojenja i oprema, što proizlazi iz odredbi članka 3. Pravilnika o računovodstvu

unutarnjih resursa i za tu procjenu nije bilo neophodno angažiranje dodatnih sredstava i stručnjaka van Ministarstva.

PREPORUKA 14

Ministarstvo treba poduzeti sve potrebne aktivnosti kako bi se u konačnici omogućilo ispravno iskazivanje stanja stalnih sredstava u skladu sa računovodstvenim propisima.

U okviru stalnih sredstava se i dalje iskazuju **sredstva u pripremi** koja su sa 31.12.2022. godine iskazana u iznosu od 28.378.346 KM koji se najvećim dijelom odnose na pripremu i izgradnju zgrada (16.355.715 KM) i opremu u pripremi (12.015.115 KM). Kako se radi o investicijskim ulaganjima na vojnim objektima koji nisu uknjiženi u poslovne knjige Ministarstva, iznos se godinama prenosi i povećava za nova ulaganja u tijeku proračunske godine. S obzirom na to da je nesporno da su ulaganja izvršena u objekte Ministarstva i da su radovi izvršeni i okončani, smatramo kako nije ispravno i dalje ista voditi kao sredstva u procesu nabave za koja se ne vrši otpis.

Osim toga, u okviru ove ekonomske kategorije pogrešno su knjiženi izdaci koji se odnose na opremu u pripremi jer se radi o adaptaciji objekata i ne pripadaju analitičkom kontu na kome su evidentirani u poslovnim knjigama.

PREPORUKA 15

Potrebno je da Ministarstvo preknjiži ulaganja evidentirana na sredstvima u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u uporabi i objekte na kojima su izvršena ulaganja.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 1.334.667 KM i odnose se na potraživanja od pravnih osoba (790.702 KM) i ostala potraživanja (543.965 KM).

Potraživanja od pravnih osoba:

Potraživanja za isporučenu robu i usluge (673.004 KM) datiraju iz prethodnog razdoblja nastala na temelju usluga davanja u zakup prostora za postavljanje samouslužnih aparata. Na temelju tužbe Ministarstva donesena je prvostupanjska presuda Suda BiH kojom se tuženi obvezuje da na ime duga isplati iznos od 536.144 KM sa zateznom kamatom počev od 01.03.2020. godine kao dana raskida ugovora.

Dio potraživanja za dane avanse odnosi se na iznos od 99.524 KM uplaćen Tehničkom remontnom zavodu Hadžići još 2010. godine, a koji do sada nije opravdan. Dostavljene su nam informacije da je u listopadu 2022. godine zakazano ročište radi rješavanja spora po pitanju naplate spornog potraživanja.

Nefakturirana potraživanja: Potraživanja po osnovu izdavanja resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta (SKČ) nisu fakturirana u prethodnom razdoblju niti su iskazana u poslovnim knjigama Ministarstva. Prema internim evidencijama Ministarstva, ova potraživanja iznose oko 10.000.000 KM.

Aktivnosti Ministarstva pokrenute u 2022. godini za naplatu (nefakturiranih) potraživanja po osnovu izdavanja resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta nisu rezultirale značajnijim rezultatima, zbog čega su potraživanja po ovom osnovu još uvijek značajna i iznose oko 10 milijuna KM.

Ministarstvo je imalo obvezu da, prema Pravilniku o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta (SKČ) i Odluci o utvrđivanju cjenika izdavanja u zakup resursa Stacionarnih komunikacijskih

čvorišta⁴³, zaključi ugovore o korištenju, odnosno zakupu SKČ-resursa kojima se reguliraju i utvrđuju prava i obveze ugovornih strana. Radi se o pet zaključenih ugovora o izdavanju i zakupu resursa stacioniranih komunikacijskih čvorišta koji su potpisani 2015. godine. Pored toga, resurse stacionarnih komunikacijskih čvorova u značajnoj mjeri koristili su i drugi korisnici koji nisu potpisali ugovor s Ministarstvom (telekom operateri, elektroprivredna poduzeća, radiostanice, televizijske kuće i dr.).

U 2022. godini Ministarstvo je poduzelo aktivnosti s ciljem naplate korištenja stacionarnih komunikacijskih čvorišta od eksternih korisnika koji imaju obvezu plaćanja zakupa korištenja SKČ resursa, a koji su bili korisnici istih u trenutku donošenja Pravilnika. Proračunskim korisnicima navedeni resursi se daju bez naknade, ali uz snošenje troškova korištenja i održavanja resursa.

Prema pomoćnim evidencijama Ministarstva, za 11 korisnika je podnesen zahtjev za pokretanje tužbe za naplatu, od pet korisnika koji su potpisali ugovore o zakupu tri korisnika su otpočela sa plaćanjem dugovanja na temelju zakupa, za jednog korisnika se očekuje potpisivanje sporazuma za izmirenje duga, a jedan korisnik je raskinuo ugovor. Za osam korisnika koji nisu podnijeli zahtjev za daljnje korištenje uručen je otkaz dok za tri korisnika nije definiran status (prema informacijama ti subjekti više ne postoje).

Zbog neaktivnog i nepravodobnog postupanja Ministarstva potraživanja nisu iskazana u poslovnim knjigama, postoji visok rizik u pogledu izvjesnosti naplate potraživanja, a nije pokrenuto ni pitanje odgovornosti za propuste vezane za naplatu potraživanja i moguće nanošenje štete za proračun institucija BiH. Smatramo kako pokrenutim aktivnostima Ministarstva još uvijek nije postignut krajnji efekt u pogledu naplate i evidentiranja potraživanja.

PREPORUKA 16

Ministarstvo je dužno dosljedno primjenjivati odredbe Pravilnika Vijeća ministara BiH o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta te poduzimati pravodobne i adekvatne aktivnosti na naplati potraživanja.

Ostala potraživanja: iskazana u iznosu od 543.965 KM, odnose se na potraživanja po raznim osnovama, a značajnija se odnose na akontacije za službeni put (17.801 KM), potraživanja od radnika za manjkove (8.853 KM), potraživanja od vojno-diplomatskih predstavništava u

⁴³ Odluka Vijeća ministara BiH od 23.10.214. godine

inozemstvu (120.230 KM), potraživanja za refundaciju naknade bolovanja (46.637 KM) i prijelazni račun potraživanja (347.703 KM).

Mišljenja smo kako ostala potraživanja nisu realno iskazana u poslovnim knjigama jer nisu evidentirana potraživanja od radnika za manjkove utvrđene u 2022. godini, a saldo na prijelaznom računu potraživanja ne odgovara popisanom:

- *Potraživanja od radnika za manjkove* evidentirana su u poslovnim knjigama Ministarstva u iznosu od 8.853 KM. Na potraživanjima od radnika nije evidentiran manjak materijalnih sredstava u iznosu od 158.512 KM koji je utvrđen prilikom provedenog izvanrednog popisa u Ministarstvu i za šta se tereti uposleni i nn osobe. Ministarstvo nije postupilo u skladu sa odredbama Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH⁴⁴ kojim je predviđen način evidentiranja manjka od odgovorne osobe.
- *Potraživanja od vojno-diplomatskih predstavništava u inozemstvu* se odnose na akontacije neizravnih troškova koji se uplaćuju nakon stupanja na dužnost u obrambeno-diplomatskom predstavljanju u misijama, vojno-diplomatskim i vojnim predstavništvima BiH. Pojedina potraživanja su nastala u razdoblju od prije deset i više godina (iznos od 37.905 KM) jer nije izvršen povrat sredstava po završetku vojno-diplomatskog mandata. U skladu sa računovodstvenim načelima, navedeni iznos je trebalo evidentirati kao sumnjiva i sporna potraživanja do okončanja postupka naplate.
- *Saldo na prijelaznom računu potraživanja* prikazan je u glavnoj knjizi u iznosu od 347.703 KM. Ministarstvo je u veljači i ožujku 2023. godine izvršilo korekcije knjiženja na ovom kontu te je prilikom sačinjavanja specifikacije za knjiženje konstatiralo kako su određene ispravke neophodne jer u prethodnom razdoblju nije vršeno adekvatno evidentiranje potraživanja. U istom dokumentu Ministarstva navedeno je da stanje potraživanja na navedenom kontu, nakon korekcija, treba iznositi 291.807 KM. Iz navedenog je vidljivo da se iznos salda u glavnoj knjizi razlikuje od iznosa za koji je navedeno da bi trebao biti iskazan kao saldo, a tijekom revizije nije nam prezentirana dokumentacija kojom se potvrđuje eventualna opravdanost knjiženja koja je dovela do navedene razlike.

Osim činjenice da se Ministarstvo prilikom iskazivanja potraživanja nije rukovalo temeljnim računovodstvenim načelima⁴⁵, ukazujemo i na to kako nisu poduzimane adekvatne i pravodobne aktivnosti na naplati potraživanja. Neprihvatljiva je praksa da se za nesporna potraživanja ne pokreće postupak naplate, a nakon proteka određenog broja godina od Ministarstva financija i trezora BiH traži suglasnost za njihovo isknjiženje. Naime, Ministarstvo nam nije prezentiralo dokumentaciju o radnjama koje je eventualno poduzimalo u prethodnom razdoblju u cilju naplate potraživanja od vojno-diplomatskih potraživanja i naknada po osnovu sporazuma za školovanje, a u ožujku 2023. godine uputilo je dopis Ministarstvu financija i trezora BiH za isknjižavanje ovih potraživanja.

⁴⁴ Pravilnik o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH, broj 01-08-02-2-1515-1/15 od 04.02.2015. godine

⁴⁵ Načela točnosti, istinitosti, pouzdanosti, ažurnosti i sveobuhvatnosti (propisani člankom 3. Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH)

PREPORUKA 17**Ministarstvo je dužno uspostaviti efikasan sustav evidentiranja i naplate potraživanja.****8.3.2. Nenovčane donacije**

Ministarstvo je po osnovu nenovčanih donacija izvršilo povećanje stalnih sredstava i to opreme (1.467.362 KM)⁴⁶ i opreme u pripremi (3.642.353 KM) - ulaganja u objekte.

Ulaganje u objekte putem naturalnih donacija prikazano je u obrascu 6. finansijskog izvješća u koloni „Prilagođavanja“⁴⁷, a ne u koloni 4. kao povećanje vrijednosti sredstava kroz naturalne donacije, kao što je prikazana oprema, što znači da nije primijenjen jednoobrazan način izvješćivanja.

Nadalje, popisom stalnih sredstava za 2022. godinu su obuhvaćena i sredstva primljena putem donacija u naturalnom obliku koja nisu bila evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva, te je stoga sačinjen „Pregled tuđih sredstava na korištenju u Ministarstvu“.

Naime, i u prethodnom razdoblju je konstatirano da Ministarstvo nije uspostavilo efikasan sustav prijema i ažurnog evidentiranja naturalnih donacija po zaključenim sporazumima o donacijama zbog problematike kompletiranja dokumentacije, klasifikacije doniranih sredstava i utvrđivanja cijena i sl.

PREPORUKA 18**Ministarstvo je dužno osigurati efikasan način prijema i evidentiranja naturalnih donacija te, u suradnji sa osobama uključenim u ovaj proces, pravodobno poduzimati potrebne aktivnosti kako ne bi dolazilo do zastoja u evidentiranju sredstava iz donacija.****8.3.3. Obveze**

Obveze prema dobavljačima evidentirane su u poslovnim knjigama Ministarstva u iznosu od 7.161.354 KM. Ministarstvo je u tijeku godine usuglašavalo izvode otvorenih stavki koje su im dostavljali dobavljači, ali nam nije prezentirana dokumentacija da je izvršeno sravnjenje spornih obveza iz prethodnih godina. Popis obveza prema dobavljačima nije izvršen na propisani način, a za sve upućene confirmacije (zahtjevi za potvrdom stanja kod dobavljača) nismo dobili povratne informacije, zbog čega smatramo kako ranije dana preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 19**Ministarstvo je dužno izvršiti proces usuglašavanja stanja obveza prema dobavljačima te utvrditi predstavljaju li iste, i u kojem točno iznosu, obveze Ministarstva.**

⁴⁶ Donirana oprema 1.300.168 KM i plaćeni PDV 167.194 KM

⁴⁷ Prema članku 23. Pravilnika o finansijskom izvješćivanju institucija BiH Obrazac 6. - Pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava sa stanjem 31.12. tekuće godine predstavlja pregled transakcija na kontima stalnih sredstava tijekom godine (promet, početna i završna salda preuzimaju se iz knjigovodstva - stanje analitičkih i sintetičkih konta). Obrazac 6. sadrži osam kolona (u kolonu 4. se unosi iznos povećanja stalnih sredstava putem nabave ili donacije stalnih sredstava u tijeku godine, a u kolonu 6. ostala prilagođavanja, iskazuju se preknjižavanja između grupe konta, npr. preknjižavanja iz konta „Sredstva u pripremi“, a povećanjem pozicije „Oprema“ i sl.).

8.3.4. Popis sredstava i obveza

Rukovodstvo Ministarstva usvojilo je, u veljači 2023. godine, Izvješće Središnjeg popisnog povjerenstva o rezultatima popisa. U ožujku 2023. godine Središnje popisno povjerenstvo je sačinilo dopunu Izvješća u dijelu koji se odnosio na popis potraživanja, nakon što je godišnje izvješće dostavljeno Ministarstvu financija i trezora BiH.⁴⁸

Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH propisan je način obavljanja popisa, obveze u svezi sa usklađivanjem pomoćnih evidencija sa odgovarajućim kontima glavne knjige i pravodobno osiguranje knjigovodstvenih podataka kako bi se popisom osigurale informacije koje će i kvantitativno i kvalitativno odraziti stvarno stanje imovine, potraživanja i obveza. Na temelju izvješća povjerenstava konstatirali smo kako popis u Ministarstvu nije okončan u potpunosti na propisani način:

- Pored činjenice kako je izvršen popis **stalnih sredstava** i kako su konstatirane minimalne razlike, nisu završene ostale radnje kojim bi se potvrdilo kako knjigovodstveno stanje odgovara stanju na popisu. Ministarstvo je izvršilo naturalni popis stalnih sredstava, ali u izvješću o popisu stalnih sredstava nisu navedeni financijski pokazatelji po kontima na kojima se u knjigovodstvu vode stalna sredstva, te se stoga ne može usporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama. Naime, uvidom u financijsko izvješće i obrazac „Obračun inventure“⁴⁹ uočeno je kako nije iskazana ista ukupna vrijednost stalnih sredstava, a što nije na odgovarajući način obrazloženo u Izvješću o popisu niti u zabilješkama uz financijska izvješća.
- Obavljenim popisom nisu obuhvaćena sva sredstva u pripremi koja su iskazana u glavnoj knjizi Ministarstva, jer dio navedenih sredstava nije evidentiran u modulu stalnih sredstava iz kog se osiguravaju popisne liste.

PREPORUKA 20

Ministarstvo je dužno osigurati sveobuhvatne podatke o stalnim sredstvima kako bi proces popisa bio svrsishodan, odnosno kako bi bilo moguće usporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.

- Ministarstvo je izvršilo **popis potraživanja**, ali smo konstatirali kako kod potraživanja postoje razlike u izvješćima povjerenstava (ostala potraživanja) jer su knjiženja vršena nakon obavljenog popisa. Također, u izvješćima povjerenstava nije naveden podatak da postoje potraživanja koja nisu evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva.
- Povjerenstvo za **popis obveza** je u izvješću navelo samo zbrojni podatak o obvezama prema radnicima (iznos preuzet iz glavne knjige), bez tekstualnog obrazloženja iskazanog salda. Kod popisa obveza prema dobavljačima navedeno je kako zbog kratkih rokova za završetak popisa povjerenstvo nije vršilo uvid u analitiku te nije moglo kvalitetno sagledati stanje, uzroke i posljedice obveza koje se prenose iz prethodnih godina.

⁴⁸ Određene dopune su vršene i u svibnju 2023. godine

⁴⁹ Obrazac kreiran iz modula stalnih sredstava

PREPORUKA 21

Ministarstvo je dužno da popis potraživanja i obveza provede u skladu sa važećim propisima, utvrđivanjem stvarnih potraživanja i obveza te eventualnih odstupanja u odnosu na knjigovodstveno stanje u trenutku popisa.

Popis zaliha:

Ministarstvo je izvršilo popis zaliha na temelju kojeg su utvrđene minimalne razlike između stvarnog stanja i stanja iskazanog u knjigovodstvu. Međutim, u zabilješkama uz financijska izvješća Ministarstvo je navelo kako su u glavnoj knjizi iskazana netočna salda na određenim pozicijama zaliha i sitnog inventara (dugovna strana grupe 21 je veća od potražne, dakle, od njene ukupne pripadajuće ispravke, unutar analitičkog konta 211121 – uredski materijal evidentiran je potražni saldo i sl.)⁵⁰ što implicira kako na pojedinim stavkama (artiklima) shema knjiženja nije odgovarajuća.

Također, kroz popis zaliha nisu osigurani financijski pokazatelji na temelju kojih bi se mogla potvrditi stanja iskazana u glavnoj knjizi Ministarstva. Važno je napomenuti kako se duži niz godina provode aktivnosti vezane za uspostavu ISFU modela zaliha koji između ostalog treba osigurati podatke koji su temelj za efikasno upravljanje zalihama Ministarstva.

Prema članku 57. i 58. Pravilnika o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH, u klasi 2 - Zalihe, evidentiraju se zalihe materijala i robe s pripadajućom razlikom u cijeni i ukalkuliranim porezom na robu, kao i sitni inventar na zalihi i u uporabi samo u cilju kontrole nad njihovom uporabom, s obzirom na to da se nabava ovih vrijednosti stavlja neposredno na rashode.

Mada stanje zaliha ne utječe na iskazivanje pozicija u obrascu Bilanca stanja (istovremeno sa evidentiranjem zaliha vrši se i njihova ispravka), značajni iznosi zaliha⁵¹ iskazani u glavnoj knjizi ukazuju na potrebu veće posvećenosti evidentiranju i upravljanju zalihama, kao i popisnim aktivnostima istih.⁵²

9. UPOŠLJAVANJE I STATUS UPOSLENIH (ANGAŽIRANIH) OSOBA

Ministarstvo je na 31.12.2022. godine imalo 9.048 uposlenih, od čega je 5.166 uposleno na neodređeno vrijeme, a 3.882 na određeno vrijeme⁵³. Ovim brojem obuhvaćeni su uposleni u Ministarstvu, djelatne vojne osobe i civilne osobe na službi u Oružanim snagama BiH. U pregledu dinamike upošljavanja objavljen je podatak da je u tijeku godine ostvaren priliv od 613 i odliv od 1.155 uposlenih (uključujući interne premještanje i unapređenja).

Neplaćeno odsustvo koristi 13 osoba, dok su dvije osobe suspendirane rješenjem ministra, zbog presuda nadležnih sudova.

⁵⁰ Nabava materijala i inventara evidentira se u klasi 2 tako što se tereti konto zaliha (211100 odnosno 221100 u korist konta ispravka 211900 odnosno 221900), a trošenje materijala knjiži se odobravanjem zaliha (211100 odnosno 221100 na teret konta ispravka 211900 odnosno 221900) - stav 2. članka 58. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija Bosne i Hercegovine,

⁵¹ Prema bilješkama uz financijska izvješća na kontima grupe 21-zalihe materijala i robe u izvještajnom razdoblju je ostvaren promet u iznosu od 123.741.805 KM, a na kontima grupe 22-zalihe sitnog inventara u iznosu od 31.527.602 KM.

⁵² Prema bilješkama uz financijska izvješća na kontima grupe 21-zalihe materijala i robe u izvještajnom razdoblju je ostvaren promet u iznosu od 123.741.805 KM, a na kontima grupe 22-zalihe sitnog inventara u iznosu od 31.527.602 KM.

⁵³ Podaci iz Obrasca 4.1. financijskih izvješća za 2022. godinu

10. JAVNE NABAVE

Ministarstvo je donijelo Plan javnih nabava za 2022. godinu, kako je propisano Zakonom o javnim nabavama⁵⁴.

Prema prezentiranim podacima⁵⁵, Ministarstvo je u 2022. godini provelo 42 postupka javnih nabava. Od navedenog broja, Ministarstvo je provelo 19 otvorenih postupaka u vrijednosti od 3.230.261 KM⁵⁶, devet konkurentskih postupaka u vrijednosti od 106.059 KM, jedan ograničeni postupak u vrijednosti od 66.303 KM, sedam pregovaračkih postupaka (od kojih pet bez objave obavještenja u vrijednosti od 74.430 KM i dva sa objavom obavještenja u vrijednosti od 377.350 KM), tri postupka uz primjenu izuzeća u vrijednosti od 40.683 KM i tri postupka u skladu sa Aneksom II. u vrijednosti od 195.745 KM. Ministarstvo je putem izravnih sporazuma izvršilo nabave u vrijednosti od 667.335 KM.

Nakon prethodno provedenih postupaka, ukupna vrijednost zaključenih ugovora iznosila je 4.758.166 KM (4.327.255 KM iz tekućih izdataka i 430.911 KM iz kapitalnih izdataka).

Nadalje, po osnovu zaključenih okvirnih sporazuma u tekućoj godini su ugovorene nabave u ukupnom iznosu od 12.574.589 KM (9.284.099 KM iz tekućih izdataka i 3.290.490 KM iz kapitalnih izdataka).

- Utvrđene slabosti u procesu javnih nabava

U izvješću za 2020. godinu identificirane su određene slabosti sustava unutarnjih kontrola koje su imale za posljedicu predugo trajanje procedura. U prethodnoj godini su konstatirana unapređenja, ali smo u tekućoj godini ponovno uočili kako se nedostatno pažljivo vrši evaluacija ponuda i neadekvatno vrši procjena vrijednosti nabave, što ima za posljedicu produžavanje procedura javnih nabava.

Kao primjer navodimo nabavu proizvoda od voća i kuhinjske soli (planirana vrijednost nabave je 143.590 KM za godišnji ugovor) u kojoj je, prema ocjeni Povjerenstva za javne nabave, od dvije dostavljene ponude jedna prihvatljiva i jedna neprihvatljiva. Donesena je Odluka o izboru najpovoljnijeg dobavljača, a nakon uložene žalbe od strane ponuđača čija je ponuda ocijenjena kao neprihvatljiva i ponovnog uvida u ponudu obje ponude su ocijenjene kao neprihvatljive, zbog čega je ugovornom tijelu preporučano da donese odluku o poništenju postupka javne nabave.

Procijenjena vrijednost nabave svježeg voća i povrća iznosila je 188.034 KM za godišnji ugovor. Zaprimita je jedna ponuda koja je ocijenjena kao neprihvatljiva, jer je cijena ponude znatno veća od osiguranih sredstava za predmetnu nabavu (dostavljena ponuda u iznosu od 248.110 KM, što je za 60.076 KM ili 32 % više od procijenjene vrijednosti nabave).

Također smo konstatirali kako su kod nabave promidžbenog materijala dostavljene ponude bile znatno iznad planirane vrijednosti, zbog čega je postupak poništen. U novom postupku su izmijenjene određene stavke, nakon čega je dostavljena jedna ponuda u okviru planirane

⁵⁴ Službeni glasnik BiH, broj 39/14 i 59/22

⁵⁵ Podaci iz tabličnih pregleda sačinjenih za potrebe revizije.

⁵⁶ Svi podaci u točki 10. Javne nabave su navedeni bez PDV-a

vrijednosti i sa dobavljačem zaključen okvirni sporazum na razdoblje od tri godine i jednogodišnji ugovor u iznosu od 78.027 KM.

Ostale slabosti sustava unutarnjih kontrola konstatirane u tijeku provedbe pojedinih procedura javnih nabava se odnose na sljedeće:

- U postupcima u kojima se planira zaključivanje okvirnog sporazuma na tri godine navodi se planirana vrijednost nabave koja odgovara jednogodišnjem ugovoru, a ne razdoblju na koje se zaključuje okvirni sporazum (npr. nabava promidžbenog materijala, nabava usluga popravke i održavanja putničkih i kombi motornih vozila).
- Nakon što postupak javne nabave bude okončan donošenjem odluke o poništenju, objavljuje se novo obavještenje o nabavi, iako prije toga nije donesena nova odluka o pokretanju postupka javne nabave.
- U slučaju ispravke ili izmjene obavještenja o nabavi ne definira se odgovarajući rok za prijem ponuda.
- Kod nabave ugovaranja lučkih i špediterskih usluga⁵⁷ (vrijednost zaključenih jednogodišnjih ugovora za dva lota iznosi 756.838 KM) konstatirali smo neusklađenosti između odluke o pokretanju nabave (u kojoj nisu navedeni podaci o podjeli na lotove i trajanju okvirnog sporazuma) i tenderske dokumentacije (u kojoj su ti podaci navedeni).
- Prilikom nabave uglja za koju je planirano zaključivanje okvirnih sporazuma sa više ponuđača, izbor najpovoljnijeg ponuđača za prvi ugovor je izvršen na temelju najniže cijene koja je dostavljena u ponudi. Prilikom zaključivanja ugovora Ministarstvo nije vodilo računa o odredbama koje su navedene u okvirnom sporazumu (isti počinje teći onog dana kada ga potpišu sve potpisnice sporazuma) pa je za jedan lot zaključen ugovor iako okvirni sporazum nisu potpisale sve članice sporazuma. Vrijednost zaključenog ugovora za spomenuti lot iznosi 32.500 KM.

PREPORUKA 22

Ministarstvo treba detaljno analizirati uočene slabosti vezane za javne nabave te poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se unaprijedio sustav unutarnjih kontrola u dijelu javnih nabava.

Revizijom pojedinačnih procedura javnih nabava (i realizacije ugovora/okvirnih sporazuma) utvrđene su nepravilnosti i nedostaci kako slijedi:

10.1. Nabava guma za teška i laka vozila

Nabava je provedena putem otvorenog postupka⁵⁸ podjelom predmeta nabave na četiri lota i sa predviđenim zaključivanjem okvirnih sporazuma sa više ponuđača-mini tenderiranje. Za tri lota⁵⁹ su sve dostavljene ponude ocijenjene prihvatljivim, iako su ponuđene cijene iznad planirane vrijednosti (pojedinačno po lotovima). U tenderskoj dokumentaciji nije navedeno razdoblje važenja bankarske garancije za dobro izvršenje ugovora, te smo konstatirali kako je garancija izdana na razdoblje koje je kraće od razdoblja na koje je zaključen ugovor (garancija

⁵⁷ Nabava provedena putem ograničenog postupka koji se primjenjuje za javnu nabavu roba i usluga u oblasti obrane i sigurnosti - članak 8. stavak (4) Zakona o javnim nabavama i Pravilnika o postupku dodjele ugovora u oblasti obrane i sigurnosti/Službeni glasnik BiH broj 60/15)

⁵⁸ Ponovljeni postupak jer u prethodnom postupku nije dostavljen odgovarajući broj ponuda (više od tri) za zaključivanje okvirnog sporazuma sa više ponuđača

⁵⁹ Za jedna lot su dostavljene dvije ponude, te se nije mogao zaključiti okvirni sporazum sa više ponuđača (broj ponuda je manji od broja određenog u članku 32. stavak (4) Zakona o javnim nabavama BiH) te je postupak poništen

je izdana na razdoblje od šest mjeseci, a ugovor je zaključen na razdoblje od 12 mjeseci). Vrijednost zaključenog jednogodišnjeg ugovora iznosi 112.927 KM (bez PDV-a).

PREPORUKA 23

U slučajevima kada se zahtijeva bankarska garancija, Ministarstvo je dužno da u tenderskoj dokumentaciji navede zahtjev u pogledu razdoblja njenog važenja.

10.2. Nabava dijelova jedinstvene terenske uniforme

Proveden je otvoreni postupak u kome je planirano zaključivanje okvirnog sporazuma, uz istovremeno zaključivanje jednogodišnjeg ugovora. Dostavljena je jedna ponuda, a uvidom u ponudu utvrdili smo da je dostavljeno izvješće vizualne kontrole koje nije sadržavalo sve zahtjeve iz tenderske dokumentacije. Naime, u tenderskoj dokumentaciji je traženo da rok valjanosti spomenutog izvješća ne može biti stariji od šest mjeseci, a u dostavljenom izvješću nije naveden rok valjanosti. Nakon provedene procedure zaključen je jednogodišnji ugovor u iznosu od 237.500 KM (bez PDV-a), kod čije realizacije smo konstatirali kako je bilo kašnjenja u isporuci (113 dana). Ugovorom je predviđeno da se u slučaju kašnjenja može naplatiti kazna za svaki dan kašnjenja od 2 ‰ od ugovorene vrijednosti, a Ministarstvo je sve obveze prema dobavljaču izmirilo bez pokretanja naplate kaznenih penala i time postupilo suprotno ugovorenim odredbama.

PREPORUKA 24

Ministarstvo je dužno da se pridržava ugovorenih obveza po pitanju obračuna penala u slučajevima kašnjenja u isporuci.

10.3. Nabava usluga izvođenja građevinskih zanatskih radova na redovitom održavanju objekata u Sarajevu

Za nabavu usluga je proveden otvoreni postupak u kome su pristigle dvije ponude, nakon čega je ugovor dodijeljen dobavljaču sa nižom ponuđenom cijenom (49.900 KM). Nakon donošenja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača Ministarstvo nije u zakonski predviđenom roku obavijestilo ponuđače koji su podnijeli ponude. Zakonom o javnim nabavama je definirano da ugovorno tijelo istovremeno, a najkasnije u roku od sedam dana od donošenja odluke, pismeno obavijesti ponuđače koji su dostavili ponude⁶⁰. Ministarstvo je pismeno obavijestilo ponuđače nakon 13 dana od donošenja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača.

PREPORUKA 25

Ministarstvo je dužno poštovati zakonske odredbe koje se odnose na obavještanje kandidata i ponuđača o rezultatima postupka javne nabave.

⁶⁰ Član 71. stav (1) Zakona o javnim nabavkama

10.4. Nabava usluga hortikulturnog uređenja

Postupak nabave je proveden putem konkurentskog zahtjeva u kome je dostavljena jedna ponuda u iznosu koji odgovara planiranoj vrijednosti nabave (15.384 KM bez PDV-a). Postupak je pokrenut u svibnju 2022. godine, odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača je donesena u lipnju 2022. godine, a ugovor sa izabranim ponuđačem je zaključen tek u kolovozu 2022. godine. Člankom 89. stavak (3) Zakona o javnim nabavama je regulirano da se, u slučajevima kada ugovorno tijelo zaprimi jednu prihvatljivu ponudu, ugovor dodjeljuje ponuđaču u roku od 10 dana. Dakle, Ministarstvo se prilikom dodjele ugovora za usluge hortikulturnog uređenja nije pridržavalo rokova definiranih zakonom.

PREPORUKA 26

Ministarstvo je dužno poštovati zakonske odredbe koje se odnose na dodjelu ugovora kada u postupku konkurentskog zahtjeva zaprimi ponudu jednog ponuđača.

10.5. Nabava vojnog materijala

Nabava vojnog materijala provedena je putem otvorenog postupka, podjelom predmeta na tri lota. Dostavljene su dvije ponude, a nakon provedene e-aukcije je zaključen ugovor sa dobavljačem koji je ponudio nižu cijenu za sva tri lota. Ukupna vrijednost zaključenog ugovora, za sva tri lota, iznosi 73.260 KM (bez PDV-a). Uvidom u ponudu izabranog dobavljača konstatirali smo kako je nepotpuna u pojedinim dijelovima (nije potpisan i ovjeren obrazac sa povjerljivim informacijama-aneks 4, nije priložena forma garancije za uredno izvršenje ugovora-aneks 9, a dostavljeni dokaz o sposobnosti obavljanja profesionalne djelatnosti je izdan u 2019. godini iako je tenderskom dokumentacijom tražen original ili ovjerena kopija ne starija od tri mjeseca.

PREPORUKA 27

Ministarstvo je dužno prilikom evaluacije ponuda voditi računa je li ponuda kompletna, odnosno jesu li dostavljeni dokumenti koji su navedeni u tenderskoj dokumentaciji i odgovaraju li isti postavljenim zahtjevima.

10.6. Nabava službene uniforme

Nabava službenih uniformi je pokrenuta u 2021. godini putem otvorenog postupka, sa planiranom vrijednošću od 785.326 KM (bez PDV-a) za razdoblje od četiri godine. Za dva od tri lota zaključeni su okvirni sporazumi u 2022. godini, a vrijednost jednogodišnjih ugovora iznosi 72.000 KM (lot 2) i 72.130 KM (lot 3).⁶¹

U dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti Ministarstvo je za sva tri lota tražilo da su ponuđači u obvezi da uz ponudu dostave i izjavu o prihvaćanju postupka kontrole u procesu proizvodnje, dokaz da proizvođač materijala posjeduje Certifikat „Oeko-TEX“ standard 100 te da se koriste kemikalije europskih proizvođača koje nisu štetne za kožu, a da pritom nije navelo kako je moguće dostaviti i ekvivalent takvog certifikata.

⁶¹ Vrijednosti bez PDV-a

Posljedica postavljanja tenderske dokumentacije na navedeni način se ogleda u ograničavanju konkurentnosti odnosno onemogućavanju drugim ponuđačima da aktivno sudjeluju u nadmetanju za konkretan postupak javne nabave.

10.7. Nabava službene i svečane uniforme

Nabava službene i svečane uniforme pokrenuta je putem otvorenog postupka u ožujku 2022. godine, a za zaključivanje okvirnog sporazuma za tri godine procijenjena vrijednost u iznosu od 844.432 KM (bez PDV-a). Predmet nabave je podijeljen na tri lota, a izbor dobavljača je izvršen za jedan lot jer su za preostala dva lota dostavljene ponude bile neprihvatljive. S izabranim dobavljačem Ministarstvo je zaključilo ugovor na razdoblje od jedne godine u iznosu od 228.485 KM (bez PDV-a).

I kod ove nabave Ministarstvo je u dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti tražilo (za sva tri lota) da su ponuđači u obvezi da uz ponudu dostave i izjavu o prihvaćanju postupka kontrole u procesu proizvodnje, dokaz da proizvođač materijala posjeduje Certifikat „Oeko-TEX“ standard 100 te da se koriste kemikalije europskih proizvođača koje nisu štetne za kožu, a da pritom nije navelo da je moguće dostaviti i ekvivalent takvog certifikata.

Posljedica postavljanja tenderske dokumentacije na navedeni način se ogleda u ograničavanju konkurentnosti odnosno onemogućavanju drugim ponuđačima da aktivno učestvuju u nadmetanju za konkretan postupak javne nabave.

PREPORUKA 28

Potrebo je da Ministarstvo više pozornosti posveti izradi tenderske dokumentacije u dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti kako bi se cjelokupan proces nabave proveo u skladu sa Zakonom o javnim nabavama.

11. OSTALO

11.1. IT revizija

Nakon zaključenja ugovora za implementiranje Projekta uspostave elektroničke potpore poslovnim procesima na bazi Oracle Web Content Servera (u prosincu 2014. godine), svi planirani moduli su stavljeni u radno okruženje Ministarstva i Oružanih snaga BiH. Kako bi omogućilo daljnje održavanje i unapređenje rada sustava e-poslovanje, Ministarstvo, počev od 23.11.2020. godine, sa eksternim ekspertom zaključuje ugovor o radu na razdoblje od tri mjeseca, i produžava angažman istog. Nabava usluga održavanja je sredinom 2022. godine poništena iz razloga što nije pristigla nijedna ponuda. Ministarstvo je neefikasno po pitanju obnova ove procedure jer više od dvije godine ova procedura nabave nije realizirana iako postoji potreba za ugovorom o održavanju sustava elektroničke potpore poslovnim procesima. Iako su izvršene dorade u sustavu, odnosno unapređenja logističko-financijskih modula, svi uočeni nedostaci nisu otklonjeni i sustav još uvijek u potpunosti ne podržava poslovne procese.

PREPORUKA 29

Ministarstvo treba ugovoriti planirane usluge održavanja sustava e-poslovanje i uspostaviti funkcionalan sustav e-poslovanje koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.

Održavanje informatičke i komunikacijske opreme

Ministarstvo nema zaključen ugovor za održavanje informatičke opreme još od rujna 2021. godine, što stvara određeni funkcionalni rizik. U skladu sa našom ranijom preporukom da se razmotri osposobljavanje vlastitih kapaciteta za održavanje opreme u vlastitoj radionici, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja, bile su pokrenute određene aktivnosti. Nadležna organizacijska jedinica je sačinila specifikacije rezervnih dijelova za održavanje IT i birotehničke opreme, a nakon poništenja procedura nabave usluga održavanja opreme Ministarstvo nije obnovilo proceduru, iako ima potrebu za ugovorom o održavanju. Nekorištenje vlastitih resursa za održavanje nepovoljno utječe na efikasnost sustava kao i na troškove održavanja.

PREPORUKA 30

Ministarstvo treba nastojati da u što skorijem roku osigura održavanje opreme vlastitim kapacitetima, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja.

Modul za praćenje zaliha

Preslikavanje stanja novih zaliha iz skladišta u modul zaliha uvjetovano je kompleksnom organizacijom Ministarstva i Oružanih snaga BiH, što nepovoljno utječe na ažurnost modula te otežava upravljanje zalihama.

Kvaliteta izvješćivanja modula zaliha je poboljšana u odnosu na prethodno razdoblje, ali još uvijek nisu riješeni svi nedostaci koji utječu na rezultate izvješćivanja. U 2022. godini je kreirana lista zahtjeva korisnika i nedostataka modula i aktom, u kome se traže izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema, upućena Ministarstvu financija i trezora BiH.

Modul stalnih sredstava

Sva stalna sredstva ni tijekom 2022. godine nisu prebačena u novi sustav pa se jedan dio stalnih sredstava još vodi u starom sustavu. Aktivnosti, započete koncem 2020. godine, još nisu okončane zbog nedostatka modula stalnih sredstava. Ministarstvo je u prethodnom razdoblju provodilo aktivnosti u cilju rješavanja navedenih problema u suradnji sa Ministarstvom financija i trezora BiH.

Po pitanju evidentiranja stalne imovine, u ranijem razdoblju smo Ministarstvu dali preporuku (preporuka br. 16/2020 u Tablici 1.). U skladu s navedenim, ocijenili smo kako je Ministarstvo u 2022. godini poduzimalo aktivnosti na realizaciji dane preporuke, što će biti predmetom daljnjeg praćenja do konačne realizacije.

Po pitanju imenovanja povjerenstva koje bi utvrdilo zahtjeve korisnika na temelju kojih bi se mogao unaprijediti modul, konstatirali smo kako je u 2022. godini kreirana lista zahtjeva

korisnika i nedostataka modula. Aktom u kome se traže izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema upućena je Ministarstvu financija i trezora BiH.

11.2. Sudbeni sporovi

Na temelju internih evidencija Ministarstva možemo konstatirati kako se vodi ukupno 321 aktivni sudbeni spor zbrojne vrijednosti utuženih sredstava u visini od 22.200.864 KM. U najvećem broju postupaka Ministarstvo je u svojstvu tuženog.⁶²

U pogledu osnova i dalje su dominantni sporovi iz radnog odnosa gdje postoji problem podnošenja tužbenih zahtjeva radi isplate naknade po osnovu obavljanja poslova drugog radnog mjesta. Radi se o tužbenim zahtjevima službenika ministarstva koji su raspoređeni u nepopunjenim organizacijskim jedinicama. U smislu navedenog, sistematiziranje radnih mjesta podrazumijeva potrebu za istim jer se radi o poslovima koji su predviđeni i trebalo bi da se obavljaju kako bi organizacijske jedinice, a prema tome i Ministarstvo, izvršavale sve poslove iz svoje nadležnosti. Ukoliko se poslovi ne obavljaju, ili ne obavljaju unutar organizacijske jedinice za koju su predviđeni, može se dovesti u pitanje svrsishodnost uspostavljanja predmetnih radnih mjesta. Također, revizija je utvrdila i moguće postojanje radnih mjesta čiji su poslovi u tako deficitarnom opsegu da se može dovesti u pitanje i potreba za postojanjem takvih radnih mjesta uopće.

PREPORUKA 31

Neophodan je planski pristup Ministarstva u rješavanju problematike sudbenih sporova i otklanjanja uzroka sudbenih sporova po ovim osnovama.

Po pitanju rješavanja sudbenih sporova po osnovu prodaje sekundarnih sirovina Ministarstvu smo u prethodnom razdoblju dali preporuku (preporuka br. 26/2019 u Tablici 1.) da isti trebaju biti jedan od prioriteta Ministarstva u rješavanju i postupanju. Uvidom u aktivnosti Ministarstva konstatirali smo kako Ministarstvo poduzima mjere i korake kako bi se sudbeni sporovi riješili u njegovu korist te smo ocijenili kako je realizacija navedene preporuke u tijeku.

12. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA

Ministarstvo je u ostavljenom roku dostavilo komentare na Nacrt izvješća o obavljenoj financijskoj reviziji za 2022. godinu. Navedene komentare na nalaze i preporuke nismo mogli prihvatiti jer nisu dana adekvatna obrazloženja, niti je priložena relevantna dokumentacija koja bi utjecala na izmjene nalaza, osim u dijelu koji se odnosi na točku 6. Sustav unutarnjih kontrola (Funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola-Evidentiranje izdataka) gdje je izvršena djelomična korekcija nalaza u odnosu na Nacrt izvješća. U jednom broju komentara Ministarstvo je navelo konstatacije i obrazloženja koja su nam bila poznata tijekom revizije, a za dio komentara je navedeno šta je poduzeto u 2023. godini. Detaljno objašnjenje komentara koji nisu prihvaćeni (i dijelova koji su prihvaćeni) dano je u odgovoru na dostavljene komentare na Nacrt izvješća

⁶² U evidenciji je obuhvaćeno i 20 sporova koji su pokrenuti u 2023. godini, ali isti ne mijenjaju značajno podatke koji su prezentirani.

o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu, koji je dostavljen rukovodstvu Ministarstva uz konačno Izvješće o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu.

Reviziju u Ministarstvu za 2022. obavili su: Snježana Baštinac - rukovoditelj Odjela za finansijsku reviziju (voditelj tima), Mirsada Sijamić - viši revizor za finansijsku reviziju (član tima), Ivana Jurčević - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Adnan Muharemagić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Lutvija Šrndić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Nevena Kenjić – samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Armin Korać - mlađi revizor za finansijsku reviziju (član tima), Slaviša Vuković - viši revizor za IT (član tima), Nerman Velić - samostalni IT revizor (član tima) i Sadmir Teskeredžić - revizor za pravnu potporu reviziji (član tima).

Kontrolu kvalitete Izvješća proveo je Odjel za razvoj, metodologiju i kontrolu kvalitete finansijske revizije. Odjelom je rukovodio Nedžad Hajtić, koji je u međuvremenu preuzeo dužnost zamjenika glavnog revizora Ureda za reviziju institucija BiH.

**Rukovoditelj Odjela za finansijsku
reviziju (voditelj tima)**

Snježana Baštinac, v.r.

Broj: 04-16-1-977-2/23

Privici

Tablica I. - Pregled rashoda proračuna za 2022. godinu
Tablica II. - Bilanca stanja na 31.12.2022. godine
Tablica III. - Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu
Izjava o odgovornostima rukovodstva

Pregled rashoda proračuna za 2022. godinu

Ministarstvo obrane BiH

Tablica I.

Opis	Odobreni proračun	Usklađivanja proračuna	Ukupni proračun	Izvršenje proračuna	Postotak (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Tekući izdaci	303.915.000	5.121.500	309.036.500	303.446.140	98
Bruto plaće i naknade	210.186.000	800.000	210.986.000	209.959.526	100
Naknade troškova uposlenih	62.899.000	3.757.500	66.656.500	66.067.479	99
Putni troškovi	3.023.000	-18.000	3.005.000	2.656.370	88
Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	600.000	-190.000	410.000	384.926	94
Izdaci za energiju i komunalne usluge	6.567.000	2.659.000	9.226.000	8.991.539	97
Nabava materijala	7.507.000	-519.000	6.988.000	5.759.024	82
Izdaci za usluge prijevoza i goriva	3.727.000	-104.000	3.623.000	3.301.147	91
Unajmljivanje imovine i opreme	21.000	108.000	129.000	103.506	80
Izdaci za tekuće održavanje	4.691.000	-429.000	4.262.000	2.999.101	70
Izdaci za osiguranje	694.000	-205.000	489.000	488.998	100
Ugovorene i druge posebne usluge	4.000.000	-738.000	3.262.000	2.734.524	84
2. Kapitalni izdaci	2.555.000	2.312.997	4.867.997	4.309.474	89
Nabava zemljišta	0	0	0		
Nabava građevina	0	0	0		
Nabava opreme	2.164.000	2.599.997	4.763.997	4.239.107	89
Nabava ostalih stalnih sredstava	221.000	-187.000	34.000	6.962	20
Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	170.000	-100.000	70.000	63.405	91
3. Tekući grantovi	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
4. Proračun-neposredna potrošnja (1+2+3)	306.470.000	7.434.497	313.904.497	307.755.614	98
5. Višegodišnja kapitalna ulaganja	205.000	9.574.905	9.779.905	1.272.137	13
Remont helikoptera		7.480.000	7.480.000	0	
Motorna vozila		1.211.323	1.211.323	1.185.304	
Perspektiva	205.000	883.582	1.088.582	86.834	8
Nabava helikoptera		0,02	0	0	
6. Novčane donacije	0	1.864.229	1.864.229	699.759	37
Donacija prijateljske zemlje		942.351	942.351	562.936	
Donacija-PSOTCP (Peace Support Operations Training Center)		901.786	901.786	134.886	
Donacija Norveškog instituta za međunarodne odnose - NUPI		1.223	1.223	0	
Donacija - VI CISM FUTSAL CUP FOR PEACE CISM		18.869	18.869	1.937	10
8. Ukupno (4+5+6+7)	306.675.000	18.873.631	325.548.631	309.727.510	95

Rukovodstvo je Pregled rashoda proračuna po ekonomskim kategorijama odobrilo _____ 2023. godine.

Ministar:
Zukan Helez

Bilanca stanja na 31.12.2022. godine

Ministarstvo obrane BiH

Tablica II.

Opis	31.12.2022.	31.12.2021.	Postotak (2/3*100)
1	2	3	4
1. Gotovina, krat. potraživanja, razgraničenja i zalihe	1.547.069	2.510.348	62
Novčana sredstva	161.707	168.433	96
Kratkoročna potraživanja	1.334.667	2.307.986	58
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	51.575	34.600	149
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	-880	-671	131
2. Stalna sredstva	149.568.990	153.751.746	97
Stalna sredstva	527.099.350	498.922.231	106
Ispravka vrijednosti	377.530.360	345.170.485	109
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	151.116.059	156.262.094	97
3. Kratkoročne obveze i razgraničenja	39.694.497	29.554.408	134
Kratkoročne tekuće obveze	7.178.239	5.829.588	123
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obveze prema uposlenima	31.709.847	22.004.196	144
Interni finansijski odnosi	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	806.411	1.720.624	47
4. Dugoročne obveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Izvori sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	
UKUPNO PASIVA (3+4+5)	189.263.487	183.306.154	103

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stavak 4., napomenuto je da bilanca stanja proračunskih korisnika **neće biti uravnotežena** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sustava Glavne knjige, dok će bilanca stanja koju radi Ministarstvo financija i trezora na razini Proračuna institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežena

Rukovodstvo je Bilancu stanja odobrilo _____ 2023. godine

Ministar:
Zukan Helez

Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu

Ministarstvo obrane BiH

Tablica III.

Opis	Planirani iznos u proračunu	Izmjene i dopune	Ukupno planirani iznos	Ostvareni iznos	Postotak (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Neporezni prihodi	0	0	0	346.403	
Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	0	0	0	5.917	
Naknade i pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga	0	0	0	340.486	
Novčane kazne (neporezne prirode)	0	0	0	0	
2. Tekući transferi i donacije	66.000	0	66.000	971.984	1473
Primljeni tekući transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija - donacije iz inozemstva	66.000	0	66.000	971.984	1473
Primljeni tekući transferi od ostalih razina vlasti	0	0	0	0	
Domaće donacije	0	0	0	0	
3. Kapitalni primici	0	0	0	2.913.600	
Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	2.913.600	
Primici od financijske imovine	0	0	0	0	
Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
4. Ukupni prihodi i primici (1+2+3)	66.000	0	66.000	4.231.987	6412

Rukovodstvo je Pregled prihoda i primitaka po ekonomskim kategorijama odobrilo _____ 2023. godine

Ministar:
Zukan Helez

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI 2580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvješća suglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvješćivanja, te da je odobrilo finansijska izvješća.

Rukovodstvo **Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) dužno je osigurati da finansijska izvješća za 2022. godinu budu izrađena u skladu sa Zakonom o financiranju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 25/15 i 91/17) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija Bosne i Hercegovine (protokol Ministarstva financija i trezora BiH, broj 01-08-02-1-1515-1/15, od 4.2.2015. godine). Rukovodstvo je također obvezno postupati u skladu sa Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (Službeni glasnik BiH, broj 42/22) i pratećim naptucima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijska izvješća daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Ministarstva.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvješća odgovornosti rukovodstva obuhvaćaju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sustav unutarnjih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća i usklađenost sa zakonima i drugim propisima;
- da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijska izvješća sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja proračuna, kao i podatke o sustavu unutarnjih kontrola i realizaciji preporuka revizije;
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi.

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa tako i za poduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, _____

Ministar

Zukan Helez